

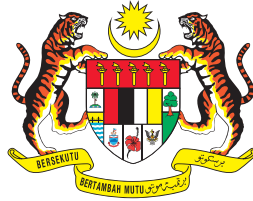
LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA 2016

PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI DAN
PRESTASI KEWANGAN
AGENSI

NEGERI PAHANG

JABATAN AUDIT NEGARA
MALAYSIA

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

**PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI
DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI**

**NEGERI PAHANG
TAHUN 2016**

Jabatan Audit Negara Malaysia

KANDUNGAN

KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
KATA PENDAHULUAN	vii
INTISARI LAPORAN	xi
BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI PAHANG BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016	
Pendahuluan	3
Objektif dan Metodologi Pengauditan	4
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2016	4
BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Latar Belakang	9
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	9
Kumpulan Wang Disatukan	9
Wang Awam	11
Akaun Hasil Disatukan	13
Akaun Pinjaman Disatukan	21
Akaun Amanah Disatukan	22
Penyata Prestasi Kewangan	33
Penyata Akaun Memorandum	34
Nota Kepada Penyata Kewangan	39
Rumusan dan Syor Audit	41
BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI	
Pencapaian Pelaksanaan Projek Pembangunan RMKe-11	45
Rumusan	48

PERKARA

MUKA SURAT

BAHAGIAN IV - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

Pendahuluan	51
Pengauditan Penyata Kewangan	51
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	51
Pengesahan Penyata Kewangan	53
Pembentangan Penyata Kewangan	53
Prestasi Kewangan	53
Rumusan dan Syor Audit	65

BAHAGIAN V - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri serta Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri	69
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri	69

PENUTUP	73
----------------	-----------

LAMPIRAN

I Laporan Ketua Audit Negara	77
II Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri dan Akauntan Negeri	78
III Penyata Kedudukan Kewangan	79
IV Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai	80
V Penyata Prestasi Kewangan	81
VI Penyata Akaun Memorandum	82
VII Nota Kepada Penyata Kewangan	83

KATA PENDAHULUAN

KATA PENDAHULUAN

1. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Tahun 2016 ini mengandungi laporan mengenai Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri; Analisis Kewangan Kerajaan Negeri, Rancangan Pembangunan Kerajaan Negeri; Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan Penyata Kewangan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri; serta Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri. Laporan mengenai Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi yang biasanya dilaporkan dalam Laporan ini telah dilaporkan di dalam Laporan Ketua Audit Negara mengenai Pengurusan Aktiviti/Kewangan Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Pahang Tahun 2016 Siri 1.
2. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Kerajaan Persekutuan/Negeri/Agensi dan mengemukakan Laporan mengenainya kepada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Pahang. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan menitahkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen manakala Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Pahang akan memperkenankan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Pahang.
3. Laporan mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Prestasi kewangan Agensi/Negeri Pahang Tahun 2016; disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri serta beberapa Jabatan/Agensi Negeri sepanjang tahun 2016. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang Tahun 2016, pengauditan terhadap sistem perakaunan serta dokumen yang berkaitan dengan terimaan dan bayaran telah dijalankan di Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri.
4. Pengauditan dijalankan adalah bertujuan untuk memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Pengauditan adalah dibuat dengan berpandukan kepada Akta Audit 1957 dan piawai pengauditan yang diluluskan iaitu *International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) 1000*.

5. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai Jabatan/Agensi Negeri Pahang yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditan dijalankan. Saya juga ingin menzahirkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.

(TAN SRI DR. MADINAH BINTI MOHAMAD)

Ketua Audit Negara

Malaysia

Putrajaya

11 Oktober 2017

INTISARI LAPORAN

INTISARI LAPORAN

BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI PAHANG BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

1. Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 telah disahkan. Dokumen sokongan bagi mengesahkan semua angka telah disediakan dengan sewajarnya. Rekod perakaunannya juga diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Secara keseluruhannya, Penyata Kewangan tersebut menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri pada 31 Disember 2016.

BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

2. Secara keseluruhannya, analisis Audit mendapati kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah tidak memuaskan. Baki terkumpul Kumpulan Wang Disatukan pada 31 Disember 2016 adalah berjumlah RM172.67 juta, iaitu menurun sejumlah RM91.47 juta berbanding RM264.14 juta pada tahun 2015. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri mencatatkan defisit sejumlah RM74.60 juta berbanding defisit RM128.72 juta pada tahun 2015. Kutipan hasil menurun sejumlah RM158.26 juta atau 20.5% menjadi RM615.07 juta berbanding RM773.33 juta pada tahun 2015. Tunggakan hasil meningkat sejumlah RM2.31 juta atau 3.2% menjadi RM74.22 juta berbanding RM71.91 juta pada tahun 2015. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada keseluruhannya menurun sejumlah RM212.38 juta atau 23.5% iaitu daripada RM902.05 juta pada tahun 2015 kepada RM689.67 juta pada tahun 2016.

3. Baki Pinjaman Boleh Dituntut menurun sejumlah RM1.58 juta atau 0.6% daripada RM251.93 juta pada tahun 2015 kepada RM250.35 juta pada tahun 2016. Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM12.80 juta atau 8.2% daripada RM155.83 juta pada tahun 2015 kepada RM168.63 juta pada tahun 2016. Pelaburan saham menurun RM7.43 juta atau 0.8% pada tahun 2016. Jumlah hutang awam menurun sejumlah RM4.08 juta atau 0.1% menjadi RM3,196.88 juta berbanding RM3,200.96 juta pada tahun 2015. Tunggakan hutang awam oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2016 ialah RM1,083.61 juta.

BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

4. Pada keseluruhannya, pencapaian perbelanjaan pembangunan RMKe-11 tahun 2016 adalah baik kerana sejumlah RM181.61 juta iaitu 98.6% daripada peruntukan yang diluluskan telah dibelanjakan. Pelaksanaan projek adalah memuaskan kerana sebanyak 96 projek atau 54.9% telah berjaya disiapkan daripada 175 projek yang dirancang, 36 projek atau 20.6% sedang dalam pelaksanaan dan 43 projek atau 24.5% masih belum mula/tangguh.

BAHAGIAN IV - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

5. Setakat 30 Jun 2017, status penyerahan Penyata Kewangan tahun 2015 bagi sembilan (9) Badan Berkanun Negeri (BBN), 11 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Majlis Ugama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang adalah baik. Semua Penyata Kewangan tahun 2015 telah disahkan dan diberi Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran kecuali satu (1) PBT diberikan Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran dengan *Emphasis of Matters*. Setakat 31 Mei 2017, semua Penyata Kewangan tahun 2015 bagi BBN dan PBT telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Pahang.

6. Pada keseluruhannya, berdasarkan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 yang belum diaudit, kedudukan kewangan bagi sembilan (9) BBN adalah memuaskan berbanding tahun 2015. Pada 31 Disember 2016, surplus pendapatan terkumpul atau keuntungan terkumpul BBN meningkat sejumlah RM195.73 juta atau 13.9%, jumlah aset bersih meningkat sejumlah RM195.73 juta atau 13.9%, aset semasa bersih meningkat sejumlah RM70.03 juta atau 31.3% dan surplus pendapatan tahun semasa atau keuntungan tahun semasa meningkat sejumlah RM180.94 juta atau 1,230.9% berbanding tahun 2015. Sebanyak 10 daripada 15 anak syarikat yang aktif di bawah tiga (3) BBN telah mendapat keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM831.84 juta manakala lima (5) anak syarikat telah menunjukkan kerugian terkumpul secara keseluruhan iaitu RM20.77 juta. Sebanyak satu (1) daripada dua (2) anak syarikat yang dorman di bawah satu (1) BBN telah mendapat keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM0.20 juta manakala satu (1) anak syarikat telah menunjukkan kerugian terkumpul secara keseluruhan iaitu RM0.01 juta. Pada keseluruhannya, PBT mencatatkan surplus sejumlah RM4.11 juta pada tahun 2016. Tunggakan cukai taksiran telah meningkat sejumlah RM3.10 juta atau 5.8% daripada sejumlah RM53.05 juta pada tahun 2015 menjadi sejumlah RM56.15 juta pada tahun 2016.

BAHAGIAN V - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

7. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Pahang Tahun 2015 telah dibentangkan pada 8 September 2016. Jawatankuasa telah bermesyuarat sekali pada 27 Februari 2017 bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara yang terkini dan memastikan syor Jawatankuasa diambil tindakan oleh Ketua Jabatan dan Agensi Negeri.

BAHAGIAN I
PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN BERAKHIR
31 DISEMBER 2016

BAHAGIAN I

PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI PAHANG BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

1. PENDAHULUAN

1.1. Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan, 1957 menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan Penyata Kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh tujuh (7) bulan selepas berakhirnya tahun kewangan berkenaan untuk diaudit seperti diperuntukkan di bawah Seksyen 9 Akta Audit, 1957.

1.2. Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 kepada Jabatan Audit Negara pada 24 Februari 2017. Penyata tersebut melaporkan semua urusan niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2016 berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam yang mengandungi Laporan Akauntan Negeri, Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota kepada Penyata Kewangan.

1.3. Laporan Akauntan menerangkan kedudukan kewangan Kerajaan Negeri yang memberi ringkasan urusan niaga kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016.

1.4. Penyata Kedudukan Kewangan menunjukkan jumlah pegangan Wang Awam Kerajaan terdiri daripada wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi Kumpulan Wang Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubahsuai yang diguna pakai oleh Kerajaan Negeri, hanya Pelaburan Am yang terdiri daripada Saham dan Deposit Dalam Negeri jangka panjang dilaporkan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Pelaburan lain pula dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum.

1.5. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai menunjukkan penerimaan dan pembayaran bagi tahun 2016. Penerimaan adalah terdiri daripada hasil, pinjaman, penerimaan modal dan penerimaan lain seperti amanah dan deposit. Pembayaran pula adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus, pembangunan, modal dan bayaran balik pinjaman.

1.6. Penyata Prestasi Kewangan menunjukkan lebih atau kurang hasil keseluruhan berbanding jumlah perbelanjaan mengurus dan pembangunan serta sumber pembiayaannya. Penyata ini juga menunjukkan pergerakan dana dalam

Pinjaman dan Bantuan Luar Negeri, Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan serta perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah.

1.7. Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan liabiliti Kerajaan Negeri. Aset Kerajaan Negeri merangkumi Pinjaman Boleh Dituntut, Pelaburan dan Tunggakan Hasil Negeri. Manakala liabiliti Kerajaan Negeri adalah terdiri daripada Hutang Awam.

1.8. Nota kepada Penyata Kewangan pula memberi penerangan dan maklumat terperinci mengenai jumlah yang ditunjukkan dalam Penyata Kewangan dan juga maklumat tambahan seperti peristiwa yang berlaku selepas tarikh penyata kedudukan kewangan dan angka perbandingan.

2. OBJEKTIF DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

2.1. Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2. Pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2016. Teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan melalui surat pemerhatian Audit dengan pihak Perbendaharaan Negeri dan Jabatan Negeri sebaik sahaja sesuatu pengauditan selesai dijalankan.

2.3. *Exit Conference* bersama YB Dato' Sri Setiausaha Kerajaan Negeri, YB Dato' Indera Pegawai Kewangan Negeri dan Ketua-ketua Jabatan telah diadakan pada 29 Mei 2017.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI PAHANG BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

3.1. Pengauditan Penyata Kewangan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berpandukan Piawaian Pengauditan yang diluluskan serta *International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI) 1000. Akta dan Piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada Penyata Kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan Penyata Kewangan termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam persembahan Penyata Kewangan.

3.2. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang bagi tahun 2016 adalah selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan yang dikeluarkan oleh Akauntan Negara Malaysia pada bulan Disember 2011. **Pada pendapat Audit, Penyata**

Kewangan Kerajaan Negeri Pahang pada keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama tentang kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Pahang bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 dan rekod perakaunannya telah diselenggara dengan teratur dan kemas kini. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri dan Akauntan Negeri, Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota kepada Penyata Kewangan adalah seperti di **Lampiran I hingga Lampiran VII.**

BAHAGIAN II
ANALISIS KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4. LATAR BELAKANG

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2016, juga membuat analisis mengikut prinsip asas perakaunan tunai ubah suai terhadap data kewangan bagi menentukan tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri. Hasil analisis yang dijalankan adalah berdasarkan Penyata Kedudukan Kewangan; Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai; Penyata Prestasi Kewangan; dan Penyata Akaun Memorandum serta maklumat kewangan yang berkaitan. Penyata kewangan ini telah disediakan mengikut format yang ditetapkan dalam Piawaian Perakaunan Kerajaan 2 (Disemak 2010) mengenai Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan yang dikeluarkan oleh Jabatan Akauntan Negara Malaysia.

4.1. KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Penyata Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri ini menunjukkan pegangan Wang Awam di bawah Kumpulan Wang Disatukan. Wang Awam terdiri daripada Wang Tunai dan Pelaburan yang dipegang bagi Kumpulan Wang Disatukan melalui Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.

4.2. KUMPULAN WANG DISATUKAN

4.2.1. Kumpulan Wang Disatukan terdiri daripada tiga (3) akaun iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan. Mengikut Penyata Kedudukan Kewangan, baki Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2016 berjumlah RM172.67 juta. Jumlah tersebut terdiri daripada aset berbentuk wang tunai berjumlah RM50.35 juta dan pelaburan berjumlah RM122.32 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2016 berbanding tahun 2015 adalah seperti di **Jadual 4.1**.

JADUAL 4.1
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG DISATUKAN
PADA AKHIR TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Hasil Disatukan	-75.65	-150.25	-74.60	98.6
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	100.00	0.00	-100.00	-100.0
	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	239.79	322.92	83.13	34.7
	<i>a) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>				
	<i>i) Kumpulan Wang Pembangunan</i>	-279.32	-283.56	-4.24	1.5
	<i>ii) Kumpulan Wang Bekalan Air</i>	-226.70	-252.41	-25.71	11.3
	<i>iii) Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	414.12	578.14	164.02	39.6
	<i>b) Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	199.00	131.82	-67.18	-33.8
	<i>c) Akaun Wang Deposit</i>	132.69	148.93	16.24	12.2
	JUMLAH	264.14	172.67	-91.47	-34.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.2.2. Analisis Audit mendapati kedudukan Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2016 adalah menurun berbanding tahun sebelumnya. Pada tahun 2016, Kumpulan Wang Disatukan menurun sejumlah RM91.47 juta atau 34.6% menjadi RM172.67 juta berbanding RM264.14 juta pada tahun 2015. Penurunan sejumlah RM91.47 juta ini adalah disebabkan oleh penurunan Akaun Pinjaman Disatukan sejumlah RM100 juta kerana jumlah tersebut telah dipindahkan ke Akaun Pendahuluan dari Kerajaan Persekutuan.

4.2.3. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.2**.

JADUAL 4.2
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG DISATUKAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Akaun Hasil Disatukan	192.16	192.89	53.07	-75.65	-150.25
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	100.00	0.00
	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	138.34	141.14	206.13	239.79	322.92
	<i>a) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>					
	<i>i) Kumpulan Wang Pembangunan</i>	-203.06	-225.86	-244.54	-279.32	-283.56
	<i>ii) Kumpulan Wang Bekalan Air</i>	-217.68	-211.99	-223.95	-226.70	-252.41
	<i>iii) Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	214.21	325.82	419.94	414.12	578.14
	<i>b) Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	183.94	129.27	136.86	199.00	131.82
	<i>c) Akaun Wang Deposit</i>	160.93	123.90	117.82	132.69	148.93
	JUMLAH	330.50	334.03	259.20	264.14	172.67

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.3. WANG AWAM

4.3.1 Wang Tunai

4.3.1.1. Wang tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan. Wang Tunai Dalam Bank terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan termasuk simpanan tetap di institusi kewangan bagi tempoh tiga (3) bulan atau kurang. Manakala Wang Tunai Dalam Perjalanan adalah wang tunai yang diterima tetapi belum dibankkan dan Wang Tunai Dalam Bank yang belum diambil kira dalam buku tunai Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri pada akhir tahun kewangan. Wang Tunai Dalam Tangan pula terdiri daripada Panjar Wang Runcit yang diberi kepada Pemegang Panjar untuk tujuan perbelanjaan runcit. Mulai tahun kewangan 2011, Pelaburan Deposit Dalam Negeri bagi tempoh tiga (3) bulan atau kurang telah diklasifikasikan sebagai Wang Tunai Dalam Bank selaras dengan Para 1.2.3 *Cash Basis International Public Sector Accounting Standards* (IPSAS).

4.3.1.2. Baki wang tunai Kerajaan Negeri pada akhir tahun 2016 adalah berjumlah RM50.35 juta berbanding RM134.23 juta pada akhir tahun 2015. Ini menunjukkan penurunan sejumlah RM83.88 juta atau 62.5% seperti di **Jadual 4.3**. Penurunan ketara ini adalah disebabkan pada tahun 2015 Kerajaan Negeri menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM100 juta bagi menangani kedudukan kewangan Kerajaan Negeri dan menyelesaikan perbelanjaan bencana banjir tahun 2014.

JADUAL 4.3
BAKI WANG TUNAI KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Wang Tunai Dalam Bank	131.25	49.33	-81.92	-62.4
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	2.88	0.92	-1.96	-68.1
3.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.10	0.10	0.00	0.0
JUMLAH		134.23	50.35	-83.88	-62.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

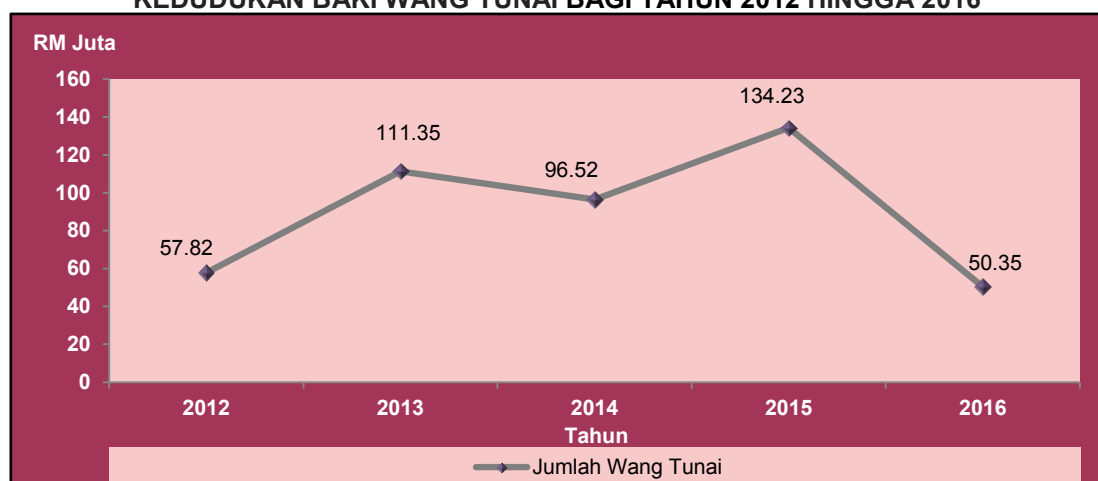
4.3.1.3. Baki wang tunai Kerajaan Negeri bagi tempoh lima (5) tahun bermula tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan peningkatan pada tahun 2013 dan 2015 tetapi menurun pada tahun 2014 dan 2016 seperti di **Jadual 4.4** dan **Carta 4.1**.

JADUAL 4.4
BAKI WANG TUNAI KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Wang Tunai Dalam Bank	51.64	108.14	89.77	131.25	49.33
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	6.09	3.12	6.65	2.88	0.92
3.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.09	0.09	0.10	0.10	0.10
JUMLAH		57.82	111.35	96.52	134.23	50.35

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.1
KEDUDUKAN BAKI WANG TUNAI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

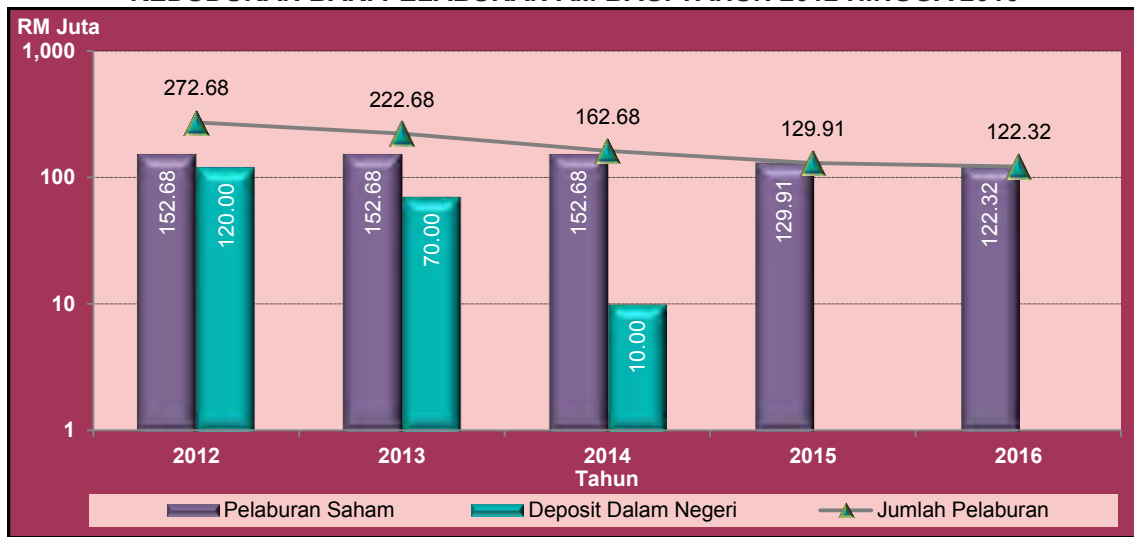
Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.3.2. Pelaburan

4.3.2.1. Mengikut Seksyen 8(3)(b), Akta Tatacara Kewangan 1957, Kerajaan Negeri dibenarkan melabur dalam deposit di Institusi Kewangan dan pelaburan saham sekiranya mempunyai lebihan wang. Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah terdiri daripada pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah selaras dengan Surat cara Amanah Seksyen 10 dan Arahan Amanah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 serta peraturan yang berkuat kuasa. Pelaburan Am pula adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulan Wang Amanah. Pada akhir tahun 2016, baki Pelaburan Am berjumlah RM122.32 juta berbanding RM129.91 juta pada tahun 2015, iaitu menurun sejumlah RM7.59 juta atau 5.8%. Penurunan ini disebabkan penjualan saham Malaysia Airport Berhad.

4.3.2.2. Kedudukan baki Pelaburan Am bagi tempoh lima (5) tahun bermula tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan trend penurunan dari tahun 2013 hingga 2016. Baki pada tahun 2016 menunjukkan amaun baki terendah dalam tempoh lima (5) tahun seperti di **Carta 4.2**.

**CARTA 4.2
KEDUDUKAN BAKI PELABURAN AM BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016**

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.3.2.3. Pada tahun 2016, dividen yang diterima daripada pelaburan Kerajaan Negeri berjumlah RM12.45 juta, iaitu menurun sejumlah RM1.88 juta atau 13.1% berbanding RM14.33 juta pada tahun 2015. Penurunan ini disebabkan penjualan sebahagian saham Malaysia Airport Berhad dan kadar dividen yang diisytiharkan adalah lebih rendah berbanding pada tahun 2015.

4.4. AKAUN HASIL DISATUKAN

4.4.1. Akaun Hasil Disatukan merupakan penyata yang menunjukkan jumlah hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi satu (1) tahun kewangan. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan Perkara 98, Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Tatacara Kewangan 1957.

4.4.2. Kerajaan Negeri mengakhiri tahun kewangan 2016 dengan baki defisit terkumpul Akaun Hasil Disatukan berjumlah RM150.25 juta menunjukkan penurunan defisit tahun semasa sejumlah RM54.12 juta berbanding defisit RM128.72 juta pada tahun 2015 kepada defisit RM74.60 juta pada tahun 2016. Defisit Akaun Hasil Disatukan berjumlah RM74.60 juta pada tahun 2016 adalah disebabkan hasil yang diperolehi hanyalah berjumlah RM615.07 juta berbanding perbelanjaan yang lebih tinggi berjumlah RM689.67 juta. Kedudukan Akaun Hasil Disatukan bagi tahun 2016 berbanding tahun 2015 adalah seperti di **Jadual 4.5**.

JADUAL 4.5
AKAUN HASIL DISATUKAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	53.07	-75.65	-128.72	-242.5
Hasil	773.33	615.07	-158.26	-20.5
Perbelanjaan Mengurus	902.05	689.67	-212.38	-23.5
Defisit	-128.72	-74.60	54.12	-42.0
BAKI PADA 31 DISEMBER	-75.65	-150.25	-74.60	98.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

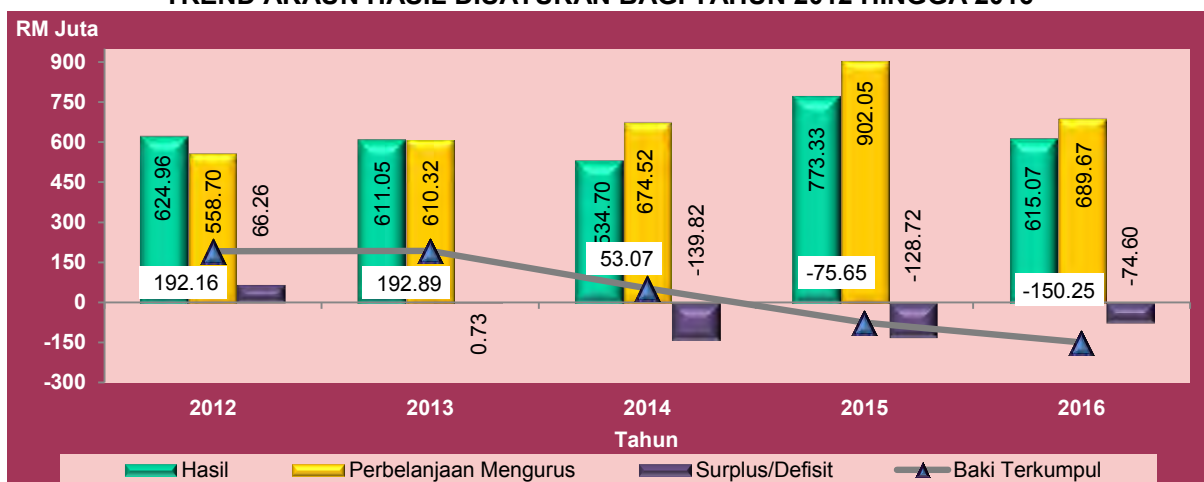
4.4.3. Prestasi Akaun Hasil Disatukan bagi tempoh lima (5) tahun dari tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan prestasi tahun 2016 adalah yang terendah bagi tempoh lima (5) tahun berturut seperti di **Jadual 4.6** dan **Carta 4.3**.

JADUAL 4.6
PRESTASI AKAUN HASIL DISATUKAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

PERKARA	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	125.90	192.16	192.89	53.07	-75.65
Hasil	624.96	611.05	534.70	773.33	615.07
Perbelanjaan Mengurus	558.70	610.32	674.52	902.05	689.67
Surplus/Defisit	66.26	0.73	-139.82	-128.72	-74.60
BAKI PADA 31 DISEMBER	192.16	192.89	53.07	-75.65	-150.25

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.3
TREND AKAUN HASIL DISATUKAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.4.4. Prestasi kutipan hasil berbanding perbelanjaan mengurus bagi tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan trend surplus pada tahun 2012 menurun pada tahun 2013 dan seterusnya mencatatkan defisit pada tahun 2014 hingga tahun 2016. Pada tahun 2015, akaun ini mencatatkan defisit terkumpul sejumlah RM75.65 juta dan meningkat menjadi RM150.25 juta pada tahun 2016.

4.4.5. Pihak Kerajaan Negeri perlu mengambil langkah drastik seperti melaksanakan perbelanjaan secara berhemat bagi memastikan keutuhan prestasi kewangan kerajaan negeri pada masa akan datang. Di samping itu, usaha meningkatkan kutipan hasil negeri juga perlu terus diberi perhatian.

4.4.6. Hasil

4.4.6.1. Akaun Hasil Disatukan terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil. Pada tahun 2016, kutipan hasil sebenar berjumlah RM615.07 juta, iaitu berkurangan sejumlah RM113.83 juta atau 15.6% berbanding anggaran diluluskan berjumlah RM728.90 juta. Kutipan hasil bagi tahun 2016 berbanding anggaran adalah seperti di **Jadual 4.7**.

JADUAL 4.7
KUTIPAN HASIL SEBENAR KERAJAAN NEGERI
BERBANDING ANGGARAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	KATEGORI HASIL	ANGGARAN HASIL (RM Juta)	HASIL SEBENAR (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	234.38	222.23	-12.15	-5.2
2.	Hasil Bukan Cukai	245.91	265.06	19.15	7.8
3.	Terimaan Bukan Hasil	248.61	127.78	-120.83	-48.6
JUMLAH		728.90	615.07	-113.83	-15.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2016

4.4.6.2. Hasil yang dikutip pada tahun 2016 menunjukkan penurunan sejumlah RM158.26 juta atau 20.5% menjadi RM615.07 juta berbanding RM773.33 juta pada tahun 2015 seperti di **Jadual 4.8**.

JADUAL 4.8
KUTIPAN HASIL KERAJAAN NEGERI
BAKI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	KATEGORI HASIL	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	229.95	222.23	-7.72	-3.4
2.	Hasil Bukan Cukai	416.78	265.06	-151.72	-36.4
3.	Terimaan Bukan Hasil	126.60	127.78	1.18	0.9
JUMLAH		773.33	615.07	-158.26	-20.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.4.6.3. Pada tahun 2016, tiga (3) butiran hasil yang mencatatkan penurunan yang ketara berbanding pada tahun 2015 adalah seperti di **Jadual 4.9**.

JADUAL 4.9
PENURUNAN HASIL YANG KETARA BAGI TAHUN 2016 BERBANDING TAHUN 2015

BIL.	BUTIRAN HASIL	TAHUN		PERUBAHAN		PUNCA
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Keuntungan Jualan Saham Syarikat Tersiar Harga (Hasil Bukan Cukai)	168.64	11.75	-156.89	-93.0	Penurunan kerana penjualan sebahagian saham tersiar harga yang dipegang oleh Kerajaan Negeri melibatkan hanya satu (1) transaksi jualan saham syarikat iaitu Malaysia Airport Holdings Berhad (MAHB) berbanding 3 buah syarikat iaitu TNB, MISC dan MAHB pada tahun 2015.
2.	Dividen Saham Syarikat Tersiar Harga (Hasil Bukan Cukai)	41.35	24.83	-16.52	-40.0	Penurunan ini kerana pengurangan jumlah milikan/pegangan saham milik Kerajaan Negeri. Pengurangan nilai ini kerana sebahagian saham syarikat telah dijual.
3.	Royalti Perlombongan (Hasil Cukai)	70.08	54.11	-15.97	-22.8	Penurunan kerana Lesen Bijih Mineral bagi perusahaan bauksit telah ditamatkan bermula 31 Ogos 2015.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

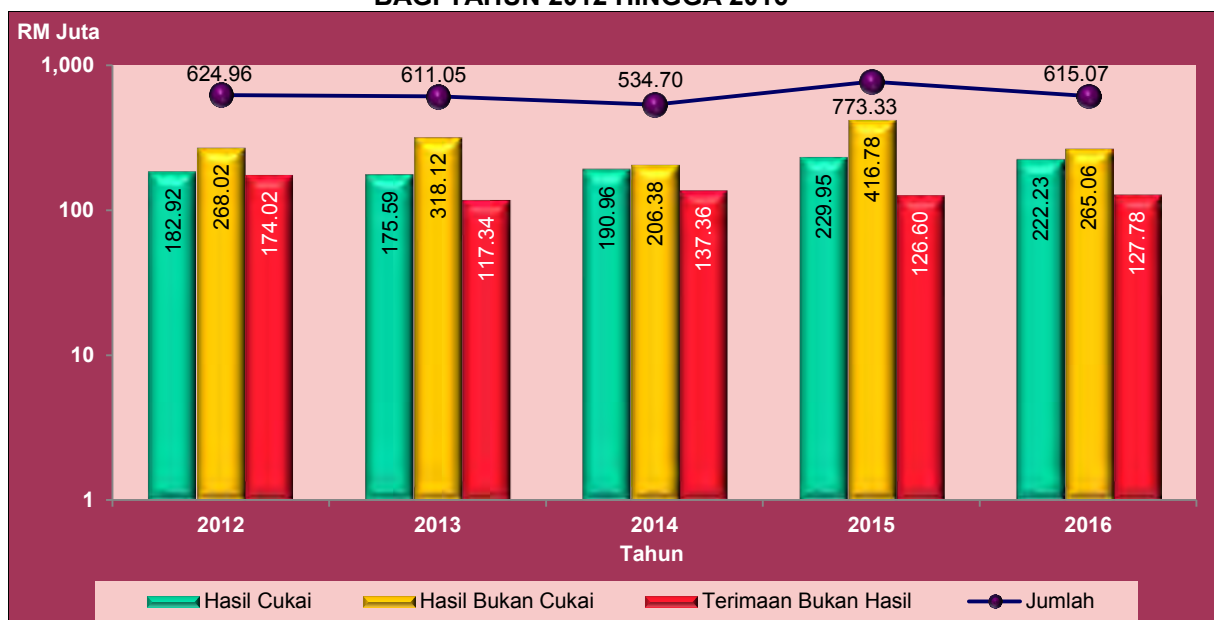
4.4.6.4. Perbandingan kutipan hasil bagi tempoh lima (5) tahun iaitu bagi tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan penurunan pada tahun 2013 dan 2014 tetapi meningkat pada tahun 2015 dan menurun semula pada tahun 2016 seperti di **Jadual 4.10** dan **Carta 4.4**.

JADUAL 4.10
PERBANDINGAN KUTIPAN HASIL
KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	KATEGORI HASIL	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Hasil Cukai	182.92	175.59	190.96	229.95	222.23
2.	Hasil Bukan Cukai	268.02	318.12	206.38	416.78	265.06
3.	Terimaan Bukan Hasil	174.02	117.34	137.36	126.60	127.78
JUMLAH		624.96	611.05	534.70	773.33	615.07

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.4
PERBANDINGAN KUTIPAN HASIL SEBENAR KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.4.6.5. Penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri ialah Hasil Tanah, Hasil-hasil Lain dan Geran Persekutuan. Hasil-hasil lain yang diperoleh Kerajaan Negeri antaranya adalah keuntungan jualan saham dan dividen. Pada tahun 2016, Hasil Tanah dan Hasil-hasil lain menunjukkan penurunan manakala Geran Persekutuan menunjukkan peningkatan. Penurunan Hasil-hasil Lain dengan ketaranya pada tahun 2016 adalah kerana penurunan hasil penjualan saham syarikat tersiar harga Kerajaan Negeri berbanding tahun sebelumnya. Ketiga-tiga hasil utama ini menyumbang sejumlah RM515.73 juta iaitu 83.8% daripada jumlah keseluruhan hasil yang dikutip pada tahun 2016 seperti di **Jadual 4.11**. Trend kutipan hasil bagi tempoh lima (5) tahun dari tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.12**.

JADUAL 4.11
HASIL UTAMA KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2016 DAN 2015

BIL.	BUTIRAN HASIL	TAHUN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Hasil Tanah	309.87	297.73
2.	Hasil-hasil Lain	279.92	115.06
3.	Geran Persekutuan	93.68	102.94
JUMLAH		683.47	515.73

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

JADUAL 4.12
TREND KUTIPAN HASIL KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN HASIL	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Hasil Tanah	292.08	359.20	258.81	309.87	297.73
2.	Hasil-hasil Lain	60.83	89.65	105.70	279.92	115.06
3.	Geran Persekutuan	151.12	93.00	91.06	93.68	102.94
4.	Hasil Hutan	109.32	67.67	77.71	88.10	95.70
5.	Hasil Air	11.61	1.53	1.42	1.76	3.64
JUMLAH		624.96	611.05	534.70	773.33	615.07

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.4.7. Perbelanjaan Mengurus

4.4.7.1. Perbelanjaan mengurus terdiri daripada Perbelanjaan Tanggungan dan Perbelanjaan Perbekalan. Perbelanjaan Tanggungan adalah perbelanjaan khusus yang diperuntukkan mengikut Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan iaitu yang dipertanggungjawabkan pada Kumpulan Wang Disatukan seperti bayaran pencen, ganjaran, pampasan dan pembayaran balik hutang awam. Perbelanjaan Perbekalan pula adalah yang diperuntukkan mengikut Perkara 100 dan 101 Perlembagaan Persekutuan seperti bayaran untuk membiayai aktiviti dan pengurusan harian Kerajaan Negeri. Perbelanjaan Mengurus Kerajaan Negeri pada tahun 2016 berjumlah RM689.67 juta, iaitu 91.8% daripada anggaran yang diluluskan berjumlah RM751.67 juta seperti di **Jadual 4.13**.

JADUAL 4.13
PERBELANJAAN MENGRUS KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2016
BERBANDING ANGGARAN YANG DILULUSKAN

BIL.	MAKSUD PERBELANJAAN	ANGGARAN DILULUSKAN (RM Juta)	PERBELANJAAN SEBENAR (RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	308.24	300.26	97.4
2.	Perkhidmatan dan Bekalan	159.16	151.98	95.5
3.	Aset	6.01	5.35	89.0
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	276.83	230.65	83.3
5.	Perbelanjaan Lain	1.43	1.43	100.0
JUMLAH		751.67	689.67	91.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pada 2016

4.4.7.2. Pada keseluruhannya, perbelanjaan mengurus pada tahun 2016 telah menurun sejumlah RM212.38 juta atau 23.5% menjadi RM689.67 juta berbanding RM902.05 juta pada tahun 2015 seperti di **Jadual 4.14**.

JADUAL 4.14
PERBELANJAAN MENGRUS KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	MAKSUD PERBELANJAAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	286.15	300.26	14.11	4.9
2.	Perkhidmatan dan Bekalan	139.47	151.98	12.51	9.0
3.	Aset	7.55	5.35	-2.20	-29.1
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	464.38	230.65	-233.73	-50.3
5.	Perbelanjaan Lain	4.50	1.43	-3.07	-68.2
JUMLAH		902.05	689.67	-212.38	-23.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pada Tahun 2015 dan 2016

4.4.7.3. Terdapat penurunan ketara dalam beberapa maksud Perbelanjaan Mengurus pada tahun 2016 berbanding 2015 seperti di **Jadual 4.15**.

JADUAL 4.15
MAKSUD PERBELANJAAN YANG MENUNJUKKAN PENURUNAN KETARA
PERBELANJAAN MENGRUS KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	MAKSUD PERBELANJAAN	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	PERUBAHAN		PUNCA
				(RM Juta)	(%)	
1.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap (Perbelanjaan Tanggungan) - Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	262.10	78.90	-183.20	-69.9	Penurunan disebabkan oleh pembayaran bagi Bayaran Balik Hutang Kerajaan Negeri dan Tuntutan Insuran/Pampasan adalah berkurang berbanding tahun sebelumnya.
2.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap (Perbelanjaan Bekalan) - Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	140.74	91.29	-49.45	-35.1	Penurunan disebabkan oleh Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri mengambil langkah penjimatan bagi hal-hal seperti pemberian sumbangan dan peruntukan program. Perbelanjaan di bawah Objek Am ini (khususnya objek sebagai 42000) juga bergantung kepada kedudukan aliran tunai semasa Kerajaan Negeri.
3.	Aset (Perbelanjaan Bekalan) - Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	4.79	1.78	-3.01	-62.8	Penurunan disebabkan oleh peruntukan yang diterima adalah kurang berbanding tahun 2015. Perbezaan ini adalah sebanyak RM6,686,790. Antara faktor lain ialah terdapat Waran Peruntukan Tarik Balik bagi perolehan kenderaan melibatkan 2 PTJ yang telah diluluskan perolehan tersebut tetapi pihak pembekal tidak dapat membekalkan kenderaan dalam tahun semasa. PTJ berkenaan adalah Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri diluluskan perolehan sebuah bas berjumlah RM480,650. dan Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri Pahang diluluskan perolehan sebuah Toyota Hilux berjumlah RM117,850.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

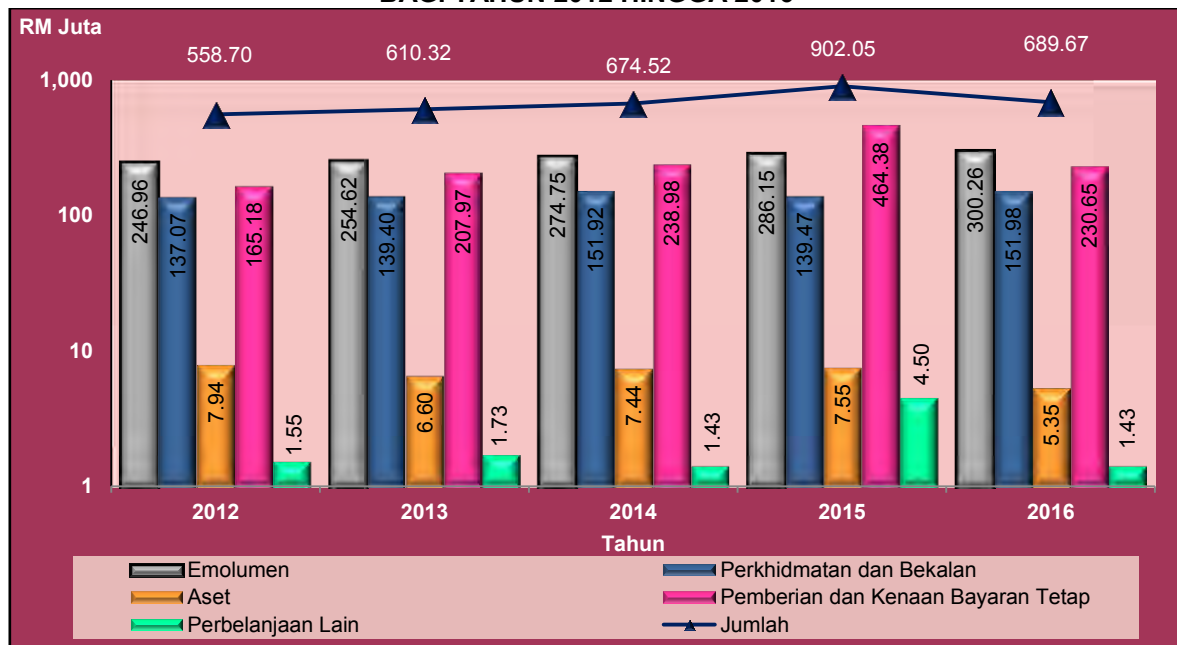
4.4.7.4. Perbandingan perbelanjaan mengurus bagi tempoh lima (5) tahun iaitu bagi tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan peningkatan pada tahun 2013, 2014 dan 2015 tetapi menurun pada tahun 2016 seperti di **Jadual 4.16** dan **Carta 4.5**.

JADUAL 4.16
PERBELANJAAN MENGURUS KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	MAKSUD PERBELANJAAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Emolumen	246.96	254.62	274.75	286.15	300.26
2.	Perkhidmatan dan Bekalan	137.07	139.40	151.92	139.47	151.98
3.	Aset	7.94	6.60	7.44	7.55	5.35
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	165.18	207.97	238.98	464.38	230.65
5.	Perbelanjaan Lain	1.55	1.73	1.43	4.50	1.43
JUMLAH		558.70	610.32	674.52	902.05	689.67

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.5
PERBELANJAAN MENGURUS KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pada Tahun 2012 hingga 2016

4.4.7.5. Bayaran di Bawah Arahan Perbendaharaan 58(a)

- a. Arahan Perbendaharaan 58(a) memperuntukkan bahawa bayaran terhadap bekalan/perkhidmatan yang telah diterima pada tahun sebelumnya boleh dibuat pada tahun semasa dengan syarat jabatan mempunyai baki peruntukan yang mencukupi pada tahun di mana bekalan/perkhidmatan tersebut diterima dan tiada sebarang keraguan tentang sebab berlaku kelewatan pembayaran tersebut.

- b. Pada tahun 2016, sejumlah RM247,118 telah dibayar di bawah Arahan Perbendaharaan 58(a), melibatkan 104 baucar bayaran berbanding 44 baucar bayaran yang berjumlah RM212,797 pada tahun 2015. Perbelanjaan ini meningkat sejumlah RM34,321 atau 16.1% berbanding tahun 2015. Butiran pembayaran di bawah Arahan Perbendaharaan 58(a) bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti di **Jadual 4.17**.

JADUAL 4.17
PEMBAYARAN DI BAWAH ARAHAN PERBENDAHARAAN 58(a)
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN	2015		2016	
		BIL. BAUCAR BAYARAN	JUMLAH (RM)	BIL. BAUCAR BAYARAN	JUMLAH (RM)
1.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	27	176,971	69	195,683
2.	Pejabat KDYMM Sultan	2	10,614	21	29,593
3.	Dewan Negeri	10	15,827	7	9,721
4.	Jabatan Lain	5	9,385	7	12,121
JUMLAH		44	212,797	104	247,118

Sumber: Laporan SPEKS

- c. Sebahagian besar perbelanjaan adalah bayaran rawatan perubatan (Pemberian dan Bantuan Lain), elaun lebih masa, tuntutan elaun perjalanan, bayaran perkhidmatan keselamatan dan bayaran utiliti Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan (MMK). Pembayaran di bawah Arahan Perbendaharaan 58(a) dibuat antaranya disebabkan bil/tuntutan lewat diterima.

4.4.7.6. Arahan Perbendaharaan 59

Arahan Perbendaharaan 59 (AP 59) memperuntukkan pembayaran sesuatu bil yang dikemukakan dengan sempurna oleh seseorang bagi barang atau perkhidmatan yang dipesan dan dibekalkan dengan suci hati kepada kerajaan tidak boleh ditahan oleh sebab keraguan sama ada pertanggungan itu telah dilakukan dengan sepatutnya. Sehubungan dengan itu, Pekeliling Perbendaharaan Malaysia (WP 10.2) telah menggariskan mengenai tatacara pengurusan di bawah AP 59 ini. Pada tahun 2015, terdapat satu (1) pembayaran yang dibuat di bawah AP 59 berjumlah RM197,550 bagi tuntutan pembayaran Projek Kerja-Kerja Membina Tiga (3) Unit Gerai Perniagaan di Jeti Tanjung Gemok Rompin, Pahang Darul Makmur di bawah Pejabat Daerah dan Tanah Rompin. Sehingga akhir tahun 2016, AP 59 masih menunjukkan baki sejumlah RM197,550 kerana kes masih dalam peringkat Jawatankuasa Tatatertib.

4.5. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

4.5.1. Akaun Pinjaman Disatukan merupakan sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan mengikut Seksyen 7(b), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaunkan semua pinjaman yang diterima

daripada Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman dan pindahan penerimaan pinjaman ke Akaun Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Bekalan Air dan kumpulan wang lain yang berkaitan.

4.5.2. Pada tahun 2016, sejumlah RM64.24 juta pinjaman telah diterima daripada Kerajaan Persekutuan untuk membiayai projek bekalan air. Pinjaman yang diperoleh telah diambil kira dalam akaun ini sebelum dipindahkan ke Kumpulan Wang Bekalan Air. Akaun Pinjaman Disatukan yang berjumlah RM100 juta pada tahun 2015 telah dipindahkan ke Akaun Pendahuluan dari Kerajaan Persekutuan dan pada akhir tahun 2016 akaun ini berbaki sifar. Akaun Pinjaman Disatukan pada tahun 2015 dan 2016 adalah seperti di **Jadual 4.18**.

JADUAL 4.18
AKAUN PINJAMAN DISATUKAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	0.00	100.00	100.00	100.0
Terimaan	191.56	64.24	-127.32	-66.5
Bayaran/Pindahan	91.56	164.24	72.68	79.4
BAKI PADA 31 DISEMBER	100.00	0.00	-100.00	-100.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.6. AKAUN AMANAH DISATUKAN

4.6.1. Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan di bawah Seksyen 7(c), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Deposit. Semua penerimaan dan pembayaran wang amanah diakaunkan mengikut kehendak Arahan Amanah dan Surat Cara Amanah mengenainya di bawah Seksyen 9 dan Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957. Pada akhir tahun 2016, baki Akaun Amanah Disatukan berjumlah RM322.92 juta, iaitu meningkat sejumlah RM83.13 juta atau 34.7% berbanding RM239.79 juta pada tahun 2015 seperti di **Jadual 4.19**.

JADUAL 4.19
BAKI AKAUN AMANAH DISATUKAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:				
i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	-91.90	42.17	134.07	-145.9
• <i>Kumpulan Wang Pembangunan</i>	-279.32	-283.56	-4.24	1.5
• <i>Kumpulan Wang Bekalan Air</i>	-226.70	-252.41	-25.71	11.3
• <i>Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	414.12	578.14	164.02	39.6
ii) Kumpulan Wang Amanah Awam	199.00	131.82	-67.18	-33.8
iii) Akaun Deposit	132.69	148.93	16.24	12.2
JUMLAH	239.79	322.92	83.13	34.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.6.2. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada tahun 2016 telah menunjukkan peningkatan sejumlah RM134.07 juta menjadikan baki terkumpul Kumpulan Wang Amanah Kerajaan berjumlah RM42.17 juta berbanding defisit RM91.90 juta pada tahun 2015. Kumpulan Wang Amanah Awam menurun sejumlah RM67.18 juta atau 33.8% menjadi RM131.82 juta berbanding RM199 juta pada tahun 2015. Akaun Deposit pula meningkat sejumlah RM16.24 juta atau 12.2% menjadi RM148.93 juta berbanding RM132.69 juta pada tahun 2015.

4.6.3. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan mengikut Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 bagi mengakaunkan terimaan daripada peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu. Kumpulan Wang Amanah ini adalah kumpulan wang pusingan yang mana pembayaran daripada kumpulan wang ini tidak boleh melebihi had peruntukan yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri. Kumpulan Wang Amanah ini disenaraikan dalam Akta Tatacara Kewangan 1957 (Jadual Kedua dan Jadual Ketiga) yang terdiri daripada Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Bekalan Air dan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan.

4.6.3.1. Kumpulan Wang Pembangunan

- a. Kumpulan Wang Pembangunan mengakaunkan terimaan dan perbelanjaan pembangunan seperti yang diperuntukkan di bawah Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 (Akta 406). Punca kewangan bagi kumpulan wang ini terdiri daripada caruman Akaun Hasil Disatukan, pinjaman yang diberi oleh Kerajaan Persekutuan bagi maksud pembangunan, terimaan imbuhan balik daripada Kerajaan Persekutuan dan pemberian Persekutuan. Kumpulan wang ini hanya boleh dibelanjakan untuk maksud seperti yang ditentukan dalam Akta tersebut dan diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri (DUN) bertujuan untuk membiayai projek pembangunan negeri. Pada tahun 2016, kumpulan wang ini telah menerima pindahan sejumlah RM60.40 juta daripada Akaun Hasil Disatukan, RM0.62 juta daripada Jualan Rumah Kos Rendah, RM3.29 juta daripada Sewa Rumah Awam Kos Rendah dan RM23.11 juta daripada Pemberian Kerajaan Persekutuan.
- b. Pada akhir tahun 2016, Kumpulan Wang Pembangunan telah terlebih dikeluarkan sejumlah RM4.24 juta menyebabkan baki defisit terkumpul kumpulan wang ini meningkat menjadi RM283.56 juta berbanding RM279.32 juta pada tahun 2015. Baki Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.20**.

JADUAL 4.20
KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-244.54	-279.32	-34.78	14.2
Terimaan	51.73	87.42	35.69	69.0
Perbelanjaan	86.51	91.66	5.15	6.0
Surplus/Defisit	-34.78	-4.24	30.54	-87.8
BAKI PADA 31 DISEMBER	-279.32	-283.56	-4.24	1.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

- c. Defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan bagi tempoh lima (5) tahun iaitu daripada tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan peningkatan defisit terkumpul pada setiap tahun. Defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2016 berjumlah RM283.56 juta adalah yang tertinggi seperti di **Jadual 4.21**.

JADUAL 4.21
DEFISIT TERKUMPUL KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

PERKARA	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	-188.03	-203.06	-225.86	-244.54	-279.32
Terimaan	50.48	45.29	50.30	51.73	87.42
Perbelanjaan	65.51	68.09	68.98	86.51	91.66
Defisit	-15.03	-22.80	-18.68	-34.78	-4.24
BAKI PADA 31 DISEMBER	-203.06	-225.86	-244.54	-279.32	-283.56

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

- d. Perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2016 telah meningkat sejumlah RM5.15 juta atau 6% menjadi RM91.66 juta berbanding RM86.51 juta pada tahun 2015 seperti di **Jadual 4.22**. Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan menunjukkan peningkatan perbelanjaan melebihi 100% disebabkan perbelanjaan bagi 31 projek baru yang diluluskan pada tahun 2016 di bawah RMKe-11 di Negeri Pahang berjumlah RM11.80 juta. Peningkatan peruntukan adalah selaras dengan dasar RMKe-11 dalam meningkatkan kesejahteraan rakyat. Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri pula mengalami peningkatan sejumlah RM0.88 juta atau 46.1% menjadi RM2.79 juta berbanding RM1.91 juta pada tahun 2015.

JADUAL 4.22
PERBELANJAAN PEMBANGUNAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN/PEJABAT	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan	8.27	17.05	8.78	106.2
2.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	1.91	2.79	0.88	46.1
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	20.41	17.26	-3.15	-15.4
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	3.20	2.94	-0.26	-8.1
5.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	0.98	1.30	0.32	32.7
6.	Jabatan Pertanian Negeri	8.78	9.99	1.21	13.8
7.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	4.89	3.98	-0.91	-18.6
8.	Jabatan Agama Islam Negeri	13.43	11.65	-1.78	-13.3
9.	Pejabat Pembangunan Persekutuan Negeri	19.97	22.40	2.43	12.2
10.	Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	4.67	2.30	-2.37	-50.7
JUMLAH		86.51	91.66	5.15	6.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.6.3.2. KUMPULAN WANG BEKALAN AIR

- a. Kumpulan Wang Bekalan Air ditubuhkan di bawah Seksyen 3(1), Akta 230 (Akta Kumpulan Wang Bekalan Air). Tujuan penubuhannya adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan penyenggaraan bekalan air yang berulang dan tidak berulang. Perbelanjaan bekalan air berulang adalah perbelanjaan yang dilakukan pada setiap tahun yang melibatkan perbelanjaan penyenggaraan manakala perbelanjaan bekalan air tidak berulang pula merupakan perbelanjaan yang dilakukan mengikut keperluan semasa.

- b. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri telah meluluskan peruntukan berjumlah RM90 juta bagi Kumpulan Wang Bekalan Air untuk perbelanjaan bekalan air tidak berulang yang diterima daripada sumber pinjaman Kerajaan Persekutuan. Pada akhir tahun 2016, Kumpulan Wang Bekalan Air mengalami defisit sejumlah RM25.71 juta dan mengakibatkan baki defisit terkumpul Kumpulan Wang ini meningkat menjadi RM252.41 juta berbanding RM226.70 juta pada tahun 2015 seperti di **Jadual 4.23**. Kumpulan Wang Bekalan Air menunjukkan peningkatan baki defisit terkumpul setiap tahun kecuali pada tahun 2013. Selain itu, defisit semasa bagi tahun 2016 menunjukkan peningkatan defisit yang tertinggi dalam tempoh lima (5) tahun, iaitu meningkat sejumlah RM22.96 juta atau 834.9% berbanding tahun 2015 seperti di **Jadual 4.24**.

JADUAL 4.23
KUMPULAN WANG BEKALAN AIR BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-223.95	-226.70	-2.75	1.2
Terimaan	91.56	64.24	-27.32	-29.8
Perbelanjaan	94.31	89.95	-4.36	-4.6
Defisit	-2.75	-25.71	-22.96	834.9
BAKI PADA 31 DISEMBER	-226.70	-252.41	-25.71	11.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

JADUAL 4.24
DEFISIT TERKUMPUL KUMPULAN WANG BEKALAN AIR
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

PERKARA	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Baki pada 1 Januari	-217.32	-217.68	-211.99	-223.95	-226.70
Terimaan	46.51	75.58	114.56	91.56	64.24
Perbelanjaan	46.87	69.89	126.52	94.31	89.95
Surplus/Defisit	-0.36	5.69	-11.96	-2.75	-25.71
BAKI PADA 31 DISEMBER	-217.68	-211.99	-223.95	-226.70	-252.41

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

- c. Pihak Audit mendapati perbelanjaan Kumpulan Wang Bekalan Air menurun sejumlah RM4.36 juta atau 4.6% menjadi RM89.95 juta berbanding RM94.31 juta pada tahun 2015. Perbelanjaan Projek Bekalan Air Cameron Highlands mengalami peningkatan perbelanjaan yang ketara iaitu sejumlah RM1.89 juta menjadi RM1.92 juta berbanding RM0.03 juta tahun sebelumnya. Peningkatan ini disebabkan oleh satu (1) projek pemasangan paip yang bernilai RM2.70 juta telah ditawarkan pada awal tahun 2016. Projek Bekalan Air Jerantut mengalami penurunan yang ketara iaitu sejumlah RM1.88 juta menjadi RM0.39 juta berbanding RM2.27 juta pada tahun 2015. Penurunan ini disebabkan oleh sebahagian besar bayaran telah dibuat pada tahun 2015 dengan kos projek berjumlah RM1.90 juta.

4.6.3.3. Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

- a. Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan terdiri daripada Akaun Penyelesaian, Akaun Pinjaman, Kumpulan Wang Luar Jangka dan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan. Kedudukan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.25**.

JADUAL 4.25
BAKI PELBAGAI KUMPULAN WANG AMANAH KERAJAAN
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Penyelesaian	215.39	291.09	75.70	35.1
2.	Akaun Pinjaman	75.90	81.22	5.32	7.0
3.	Kumpulan Wang Luar Jangka	10.00	10.00	0.0	0.0
4.	Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	112.83	195.83	83.0	73.6
BAKI PADA 31 DISEMBER		414.12	578.14	164.02	39.6

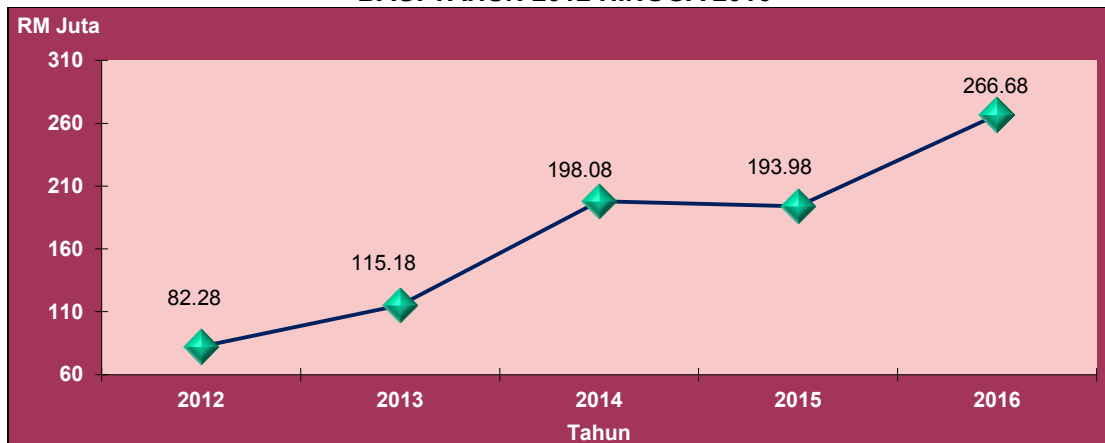
Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

b. Analisis Audit menunjukkan baki Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada akhir tahun 2016 adalah berjumlah RM578.14 juta, iaitu meningkat sejumlah RM164.02 juta atau 39.6% berbanding RM414.12 juta pada tahun 2015. Peningkatan ini disebabkan oleh pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM100 juta yang direkodkan dalam Akaun Pendahuluan dari Kerajaan Persekutuan di bawah Akaun Penyelesaian. Selain itu, peningkatan ini juga disebabkan oleh tujuh (7) Akaun Amanah Awam berjumlah RM54.53 juta yang telah dipindahkan ke Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan bermula tahun 2016.

4.6.3.4. Akaun Pendahuluan Dari Kerajaan Persekutuan

a. Kerajaan Negeri telah menerima pendahuluan daripada Kerajaan Persekutuan sejak tahun 2001 dan diakaunkan di Akaun Pendahuluan dari Kerajaan Persekutuan di bawah Akaun Penyelesaian. Baki Akaun Pendahuluan dari Kerajaan Persekutuan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Carta 4.6**.

CARTA 4.6
BAKI AKAUN PENDAHULUAN DARI KERAJAAN PERSEKUTUAN
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

- b. Trend baki Akaun Pendahuluan dari Kerajaan Persekutuan ini menunjukkan peningkatan pada tahun 2013 dan 2014. Pada tahun 2015, baki Akaun ini telah menurun dan kembali meningkat pada tahun 2016. Peningkatan ini disebabkan oleh sejumlah RM100 juta yang merupakan pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan telah diakaunkan di bawah Akaun ini.

4.6.3.5. Akaun Kena Bayar

- a. Akaun Kena Bayar (AKB) diwujudkan bagi menyelesaikan tanggungan Kerajaan Negeri kepada pembekal barangan dan perkhidmatan yang diperoleh oleh kerajaan sehingga 31 Disember sesuatu tahun dan bayarannya dibuat pada bulan Januari tahun berikutnya. Pada tahun 2016, pembayaran di bawah AKB berjumlah RM19.92 juta, iaitu menurun sejumlah RM1.12 juta atau 5.3% berbanding RM21.04 juta pada tahun 2015.
- b. Sebanyak 27 Jabatan terlibat dalam pembayaran AKB pada tahun 2016. Lima (5) Jabatan yang menunjukkan penurunan jumlah bayaran AKB pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.26**.

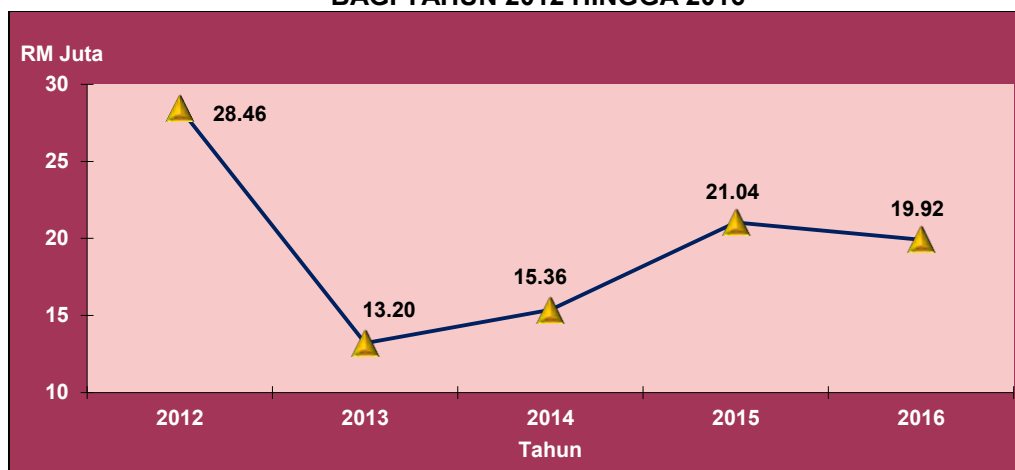
JADUAL 4.26
LIMA JABATAN YANG MENUNJUKKAN PENURUNAN BAYARAN AKB
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan	4.39	2.18	-2.21	-50.3
2.	Jabatan Agama Islam Negeri	1.49	1.04	-0.45	-30.2
3.	Pejabat Daerah dan Tanah Cameron Highlands	0.19	0.06	-0.13	-68.4
4.	Pejabat Daerah dan Tanah Lipis	0.14	0.04	-0.10	-71.4
5.	Jabatan Perhutanan Negeri	0.34	0.26	-0.08	-23.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

- c. Antara jenis perbelanjaan yang terlibat dalam pembayaran di bawah AKB adalah terdiri daripada bayaran faedah pinjaman FGVH, bayaran rawatan dan perubatan, sumbangan kepada mangsa banjir, bayaran utiliti, tuntutan perjalanan, elaun lebih masa, dan bayaran perkhidmatan/bekalan lain. Perbelanjaan AKB bagi tempoh lima (5) tahun menunjukkan penurunan pada tahun 2013 dan meningkat pada tahun 2014 dan 2015, manakala pada tahun 2016 menunjukkan penurunan seperti di **Carta 4.7**.

CARTA 4.7
TREND AKAUN KENA BAYAR KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.6.4. Kumpulan Wang Amanah Awam

4.6.4.1 Kumpulan Wang ini ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 untuk mengakaunkan sumbangan wang yang diterima daripada orang awam dan organisasi kepada Kerajaan Negeri bagi tujuan tertentu. Pengurusan kumpulan wang ini perlu dibuat mengikut Arahan Amanah yang diluluskan, di mana Pegawai Pengawal yang mengendalikan kumpulan wang ini dikehendaki mengemukakan penyata tahunan untuk pemeriksaan dan pengesahan Audit secepat mungkin selepas 31 Disember setiap tahun dan tidak lewat dari tarikh 31 Mac tahun berikutnya. Semua 27 penyata tahunan Kumpulan Wang Amanah Awam telah diterima untuk diaudit berserta dengan penyata penyesuaiannya. Baki kumpulan wang ini pada akhir tahun 2016 berjumlah RM131.82 juta berbanding RM199 juta pada tahun 2015 menurun sejumlah RM67.18 juta atau 33.8% seperti di **Jadual 4.27**.

JADUAL 4.27
KUMPULAN WANG AMANAH AWAM
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	136.86	199.00	62.14	45.4
Penerimaan	541.19	167.63	-373.56	-69.0
Pembayaran	479.05	234.81	-244.24	-51.0
BAKI PADA 31 DISEMBER	199.00	131.82	-67.18	-33.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.6.4.2 Pada tahun 2016 tiga (3) akaun amanah awam baru telah ditubuhkan iaitu Akaun Amanah Bencana Negeri Pahang, Akaun Amanah Perbadanan Setiausaha Kerajaan dan Akaun Amanah Desa Rimbulan Kaseh.

4.6.4.3. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan-Jalan Negeri

- a. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan-Jalan Negeri diwujudkan bertujuan untuk membiayai aktiviti yang berkaitan dengan penyelenggaraan jalan-jalan negeri. Pada tahun 2016, baki Kumpulan Wang ini berjumlah RM133.82 juta, iaitu meningkat sejumlah RM33.89 juta atau 33.9% berbanding RM99.93 juta pada tahun 2015. Pemberian Kerajaan Persekutuan menunjukkan peningkatan sejumlah RM13 juta atau 6% kepada RM229.72 juta berbanding RM216.72 juta pada tahun 2015, perbelanjaan pula menunjukkan penurunan sejumlah RM35.04 juta atau 15.2% kepada RM195.84 juta berbanding RM230.88 juta pada tahun 2015.
- b. Mengikut rekod *Malaysian Road Record Information System* (MARRIS) terdapat 15,791.44 km panjang jalan di Negeri Pahang, merangkumi Jalan Negeri Utama, Jalan Bandaran, Jalan Perumahan, Lorong Belakang Perumahan, Jalan Kampung dan Jalan Pertanian. Penyelenggaraan jalan tersebut juga dibahagikan kepada lima (5) bahagian iaitu jalan yang disenggarakan oleh Jabatan Kerja Raya (JKR), Syarikat YP Maintenance Sdn. Bhd., Syarikat Muhibah Sdn. Bhd, Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS). Syarikat Muhibah Sdn Bhd adalah syarikat konsesi baru yang telah dilantik bagi menjalankan penyelenggaraan jalan-jalan negeri bermula tahun 2016. Peratus perbelanjaan berbanding terimaan serta kedudukan Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan-Jalan Negeri bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.28**.

JADUAL 4.28
KUMPULAN WANG AMANAH PENYELENGGARAAN JALAN-JALAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

TAHUN	BAKI PADA 1 JANUARI (RM Juta)	TERIMAAN (RM Juta)	PELBAGAI TERIMAAN (RM Juta)	PERBELANJAAN (RM Juta)	BAKI PADA 31 DISEMBER (RM Juta)	PENGGUNAAN (%)
2012	191.72	173.30	0.16	276.96	88.22	159.7
2013	88.22	204.93	1.25	165.62	128.78	80.3
2014	128.78	215.78	2.75	233.74	113.57	107.0
2015	113.57	216.72	0.52	230.88	99.93	106.3
2016	99.93	229.72	0.008	195.84	133.82	85.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.6.5 Akaun Deposit

4.6.5.1. Deposit merupakan wang yang diterima oleh sesebuah Jabatan bagi sesuatu maksud mengikut undang-undang atau syarat tertentu dan perlu dikembalikan sebaik sahaja selesai maksudnya. Pengurusan akaun deposit adalah dikawal mengikut Arahan Perbendaharaan 156 hingga 163 yang juga menghendaki Pegawai Pengawal bertanggungjawab terhadap penyelenggaraan akaun deposit di bawah jagaannya. Pada akhir tahun 2016, Kerajaan Negeri mempunyai 24 jenis

deposit yang diselenggarakan oleh 25 Pusat Tanggungjawab yang kesemuanya terdiri daripada Deposit Am.

4.6.5.2. Pada akhir tahun 2016, baki akaun deposit berjumlah RM148.93 juta berbanding RM132.69 juta pada akhir tahun 2015, iaitu mencatatkan peningkatan sejumlah RM16.24 juta atau 12.2%. Antara punca peningkatan deposit adalah peningkatan 22,427.85 hektar keluasan pengeluaran kayu kayan berjumlah RM8 juta berbanding 34,477.40 hektar berjumlah RM64.43 juta tahun 2015 bagi Akaun Deposit Royalti Kayu Kayan serta pertambahan sebanyak 15 bilangan kelulusan pajakan dan lesen melombong yang berjumlah RM4.50 juta berbanding tahun 2015 bagi Akaun Deposit Pematuhan Syarat-Syarat Tenemen Mineral. Selain itu, peningkatan Akaun Deposit Tanah bagi Pejabat Daerah dan Tanah Rompin adalah disebabkan penilaian semula yang dibuat oleh Jabatan Penilaian dan Perkhidmatan Harta Negeri Pahang yang melibatkan tambahan deposit berjumlah RM2.35 juta terhadap pengambilan tanah oleh Petronas Gas Bhd.

4.6.5.3. Mengikut Arahan Perbendaharaan 162, deposit yang tidak dituntut selepas tempoh 12 bulan dari tarikh deposit boleh dikembalikan kepada pendeposit, hendaklah diwartakan. Sekiranya deposit berkenaan masih tidak dituntut selepas 3 bulan diwartakan, ia hendaklah dikreditkan ke Akaun Hasil Disatukan. Pada akhir tahun 2016, sejumlah RM19.02 juta deposit yang tidak dituntut sejak tahun 1978 hingga 2014 melibatkan 22 Jabatan/Pejabat masih belum diwartakan seperti di **Jadual 4.29**.

JADUAL 4.29
DEPOSIT YANG TIDAK DITUNTUT DARIPADA TAHUN 1978 HINGGA 2014
MASIH BELUM DIWARTAKAN PADA 31 DISEMBER 2016

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	TAHUN TIDAK DITUNTUT	JUMLAH DEPOSIT (RM)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan	2	2011-2014	1,775,789.49
2.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	1	2011-2012	905,900.00
3.	Pejabat Tanah dan Galian Pahang	3	2007-2013	1,500,937.31
4.	Pejabat Daerah dan Tanah Temerloh	2	2009-2014	258,226.00
5.	Pejabat Daerah dan Tanah Lipis	3	1978-2014	111,100.80
6.	Pejabat Daerah dan Tanah Rompin	4	2002-2014	3,157,076.08
7.	Pejabat Daerah dan Tanah Cameron Highlands	2	2000-2014	446,745.00
8.	Pejabat Daerah dan Tanah Jerantut	2	1983-2014	473,661.50
9.	Pejabat Daerah dan Tanah Kuantan	2	2009-2014	2,275,380.85
10.	Pejabat Daerah dan Tanah Pekan	1	2002-2014	725,887.30
11.	Pejabat Daerah dan Tanah Raub	1	2008-2014	625,772.00
12.	Pejabat Daerah dan Tanah Maran	1	2010-2014	82,558.90
13.	Pejabat Daerah dan Tanah Bentong	1	2010, 2013	5,900.00
14.	Pejabat Daerah dan Tanah Bera	1	2009-2014	25,100.00
15.	Pejabat Pembangunan Negeri	1	2013	21,207.50
16.	Jabatan Perhutanan Negeri	6	1999-2014	506,755.96

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	TAHUN TIDAK DITUNTUT	JUMLAH DEPOSIT (RM)
17.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	2	1999-2014	957,326.25
18.	Jabatan Kerja Raya Negeri	2	1995-2014	4,966,631.31
19.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	1	2010-2014	130,300.00
20.	Mahkamah Rendah Syariah Bentong	1	2009-2010	2,500.00
21.	Mahkamah Rendah Syariah Kuantan	1	1990-2014	58,400.00
22.	Mahkamah Rendah Syariah Temerloh	1	2001-2003	4,550.00
JUMLAH		41		19,017,706.25

Sumber: Rekod Pusat Tanggungjawab

4.6.5.4. Arahan Perbendaharaan 159, menghendaki Pegawai Pengawal mengemukakan senarai baki deposit bagi tahun berakhir 31 Disember kepada Jabatan Audit Negara sebelum 31 Mac tahun berikutnya. Sebanyak 23 Penyata/Akaun Deposit bagi tahun 2016 yang melibatkan 13 Pusat Tanggungjawab tidak dikemukakan ke Jabatan Audit Negara seperti di **Jadual 4.30**.

JADUAL 4.30
PENYATA/AKAUN DEPOSIT BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016
TIDAK DIKEMUKAKAN KE JABATAN AUDIT NEGARA

BIL.	KOD DEPOSIT	PERIHAL
	79505	Akaun Cagaran Sewa Bangunan
1.		Pejabat Daerah dan Tanah Raub
	79507	Akaun Deposit Jaminan Perlaksanaan
2.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Bekalan Air) Jabatan Bekalan Air Jerantut
3.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Bekalan Air)
4.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Bekalan Air) Jabatan Bekalan Air Kuantan
5.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Bekalan Air) Jabatan Bekalan Air Pekan
	79552	Deposit Tanah
6.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Bekalan Air) Jabatan Bekalan Air Cameron Highlands
	79554	Akaun Deposit Cukai Hiburan
7.		Pejabat Daerah dan Tanah Raub
8.		Pejabat Daerah dan Tanah Rompin
	79555	Bon Jaminan Mahkamah Syariah
9.		Mahkamah Rendah Syariah Cameron Highlands
10.		Mahkamah Rendah Syariah Chenor
	79559	Akaun Deposit Lesen Jermal
11.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri Pejabat Perikanan Daerah Jerantut
12.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri Pejabat Perikanan Daerah Lipis
13.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri Pejabat Perikanan Daerah Rompin
14.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri Pejabat Perikanan Daerah Maran
	79564	Akaun Deposit Sewa Rumah Kos Rendah
15.		Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan (Bahagian Perumahan) (UTC)

BIL.	KOD DEPOSIT	PERIHAL
16.		Pejabat Daerah dan Tanah Kuantan
	79565	Akaun Cagaran Bekalan Air
17.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri
	79570	Akaun Deposit Bekalan Air (Private Developer)
18.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Jabatan Bekalan Air Jerantut)
19.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri
	79574	Akaun Deposit Dan Upah Sukat Dan Batu Sempadan
20.		Pejabat Daerah dan Tanah Bera
	79577	Akaun Deposit Perjanjian Sewa Rumah Kerajaan
21.		Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan (Bahagian Perumahan)
22.		Jabatan Kerja Raya Daerah Cameron Highlands
	79599	Akaun Deposit Pelbagai
23.		Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Jabatan Bekalan Air Bentong)

Sumber: Rekod Pelbagai Jabatan/Pejabat

4.7. PENYATA PRESTASI KEWANGAN

4.7.1. Pada tahun 2016, sumber dana Kerajaan Negeri berjumlah RM615.07 juta terdiri daripada hasil cukai, hasil bukan cukai dan terimaan bukan hasil. Penggunaan dana bagi membiayai perbelanjaan mengurus, perbelanjaan pembangunan dan perbelanjaan bekalan air berjumlah RM810.88 juta. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri mengalami kurangan dana berjumlah RM195.81 juta berbanding RM285.70 juta pada tahun 2015. Selain itu, Pinjaman Dalam Negeri, Pelbagai Terimaan serta Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah juga merupakan sumber kewangan yang digunakan oleh Kerajaan Negeri bagi menampung jumlah perbelanjaan jika berlaku kurangan dana. Butiran Penyata Prestasi Kewangan adalah seperti di **Jadual 4.31**.

JADUAL 4.31
PENYATA PRESTASI KEWANGAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Hasil:				
	Hasil Cukai	229.95	222.23	-7.72	-3.4
	Hasil Bukan Cukai	416.78	265.06	-151.72	-36.4
	Terimaan Bukan Hasil	126.60	127.78	1.18	0.9
JUMLAH HASIL		773.33	615.07	-158.26	-20.5
2.	Perbelanjaan:				
	Perbelanjaan Mengurus	878.21	629.27	-248.94	-28.3
	Perbelanjaan Pembangunan	86.51	91.66	5.15	6.0
	Perbelanjaan Bekalan Air	94.31	89.95	-4.36	-4.6
JUMLAH PERBELANJAAN		1,059.03	810.88	-248.15	-23.4
LEBIHAN/KURANGAN		-285.70	-195.81	89.89	-31.5
3.	Kurangan Dibiayai Oleh:				
	Pinjaman Dalam Negeri	191.56	64.24	-127.32	-66.5
	Pelbagai Terimaan	27.89	27.02	-0.87	-3.1
	Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah	66.25	104.55	38.30	57.8
JUMLAH PEMBIAYAAN		285.70	195.81	-89.89	-31.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 hingga 2016

4.7.2. Hasil Kerajaan Negeri menunjukkan penurunan sejumlah RM158.26 juta atau 20.5% kepada RM615.07 juta berbanding RM773.33 juta pada tahun 2015. Perbelanjaan Kerajaan Negeri juga menunjukkan penurunan sejumlah RM248.15 juta atau 23.4% kepada RM810.88 juta berbanding RM1,059.03 juta pada tahun 2015. Secara keseluruhannya, prestasi kewangan Kerajaan Negeri pada tahun 2016 adalah kurang memuaskan kerana mencatatkan defisit sejumlah RM195.81 juta. Kerajaan Negeri perlu mengambil tindakan yang sewajarnya bagi meningkatkan jumlah hasil dan mengurangkan perbelanjaan dan seterusnya mencatatkan surplus.

4.8. PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum adalah penyata yang menunjukkan aset dan liabiliti Kerajaan yang tidak dilaporkan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Penyata ini terdiri daripada Memorandum Aset dan Memorandum Liabiliti. Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan Kerajaan Negeri iaitu Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan Kerajaan Negeri. Memorandum Liabiliti menunjukkan sebahagian liabiliti Kerajaan Negeri yang terdiri daripada Hutang Awam iaitu hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan dan Institusi Kewangan. Mengikut Penyata Akaun Memorandum, pada akhir tahun 2016, Kerajaan Negeri mempunyai aset berjumlah RM1.08 bilion manakala liabiliti pula berjumlah RM3.20 bilion.

4.8.1. Pinjaman Boleh Dituntut

4.8.1.1. Pinjaman Boleh Dituntut adalah merupakan pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi yang menggunakan sumber Kerajaan Negeri atau Kerajaan Persekutuan. Pada tahun 2016, baki Pinjaman Boleh Dituntut adalah berjumlah RM250.35 juta menurun sejumlah RM1.58 juta atau 0.6% berbanding RM251.93 juta pada tahun 2015. Penurunan ini disebabkan bayaran balik pokok pinjaman berjumlah RM1.58 juta pada tahun 2016 oleh agensi negeri. Baki pinjaman boleh dituntut oleh Kerajaan Negeri bagi tempoh lima (5) tahun bermula tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.32**.

JADUAL 4.32
BAKI PINJAMAN BOLEH DITUNTUT OLEH KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	AGENSI	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	168.84	161.44	150.29	150.29	150.29
2.	Amanah Saham Pahang Berhad	60.19	56.49	55.00	51.50	49.99
3.	Pihak Berkuasa Tempatan	24.89	42.85	50.71	50.14	50.07
JUMLAH		253.92	260.78	256.00	251.93	250.35

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.1.2. Pada tahun 2016, Agensi Negeri telah membayar balik pinjaman berjumlah RM1.63 juta terdiri daripada bayaran balik pokok berjumlah RM1.58 juta dan faedah berjumlah RM0.05 juta. Daripada jumlah tersebut, sejumlah RM1.50 juta telah dijelaskan oleh Amanah Saham Pahang Berhad (ASPA) dan RM0.13 juta oleh Pihak Berkuasa Tempatan. Kedudukan bayaran balik pinjaman Agensi pada 31 Disember 2016 adalah seperti di **Jadual 4.33**.

JADUAL 4.33
BAYARAN BALIK PINJAMAN BOLEH DITUNTUT OLEH AGENSI NEGERI
PADA 31 DISEMBER 2016

BIL.	AGENSI	TUNGGAKAN	ANUITI	JUMLAH	BAYARAN	TUNGGAKAN
		01.01.2016		PATUT	BALIK DALAM	AKHIR TAHUN
		(RM Juta)	(RM Juta)	BAYAR	TAHUN 2016	31.12.2016
				(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	151.71	8.45	160.16	0.00	160.16
2.	Amanah Saham Pahang Berhad	0.00	1.50	1.50	1.50	0.00
3.	Pihak Berkuasa Tempatan	4.12	4.48	8.60	0.13	8.47
JUMLAH		155.83	14.43	170.26	1.63	168.63

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2016

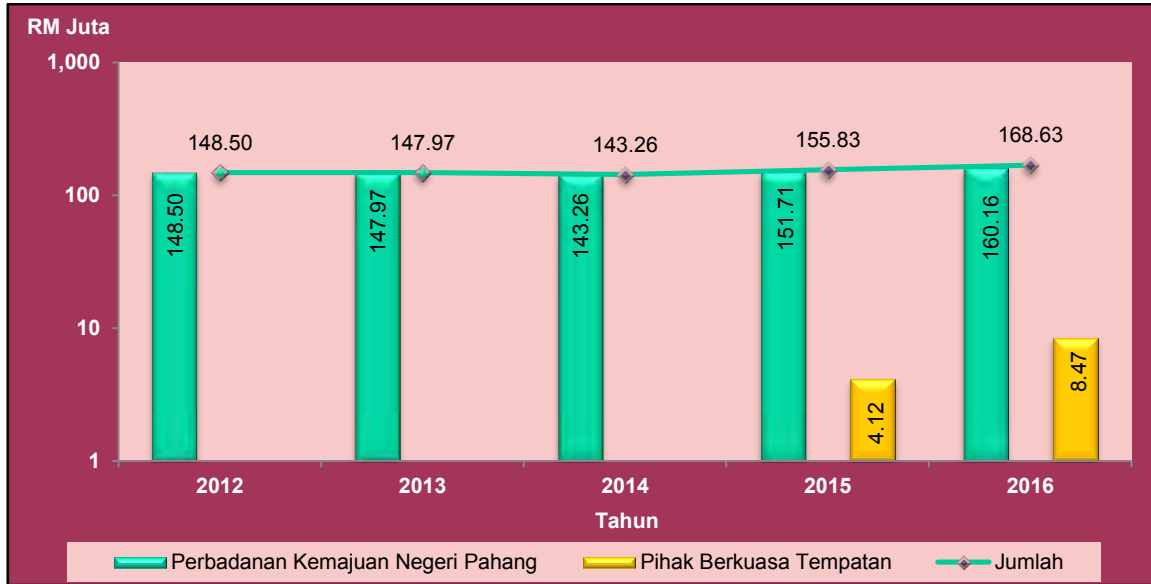
4.8.1.3. Pada akhir tahun 2016, tunggakan bayaran balik pinjaman yang belum dijelaskan oleh Agensi kepada Kerajaan Negeri berjumlah RM168.63 juta. Jumlah ini terdiri daripada tunggakan bayaran balik pokok berjumlah RM141.26 juta dan tunggakan faedah berjumlah RM27.37 juta. Kedudukan tunggakan bayaran balik pinjaman bagi tempoh lima (5) tahun bermula tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.34** dan **Carta 4.8**.

JADUAL 4.34
TUNGGAKAN BAYARAN BALIK PINJAMAN AGENSI KEPADA KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	AGENSI	TAHUN				
		2012	2013	2014	2015	2016
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	148.50	147.97	143.26	151.71	160.16
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	0.00	0.00	0.00	4.12	8.47
JUMLAH		148.50	147.97	143.26	155.83	168.63

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.8
TUNGGAKAN BAYARAN BALIK PINJAMAN AGENSI KEPADA KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.2. Pelaburan

4.8.2.1. Baki Pelaburan Kerajaan Negeri bagi tempoh lima (5) tahun mulai tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan trend penurunan pada tahun 2013 dan 2014 dan meningkat pada tahun 2015 dan 2016. Peningkatan pada tahun 2016 disebabkan penambahan saham Axiata Group Bhd. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri bagi tempoh tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.35**.

JADUAL 4.35
PELABURAN SAHAM KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	PERBADANAN/SYARIKAT	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
PELABURAN AM						
1.	Axiata Group Bhd. (Terbitan Bonus - 915,000 Unit)	-	-	-	0.07	0.23
2.	Felda Global Ventures Holdings Berhad (FGVH)	829.96	829.96	829.96	829.96	829.96
3.	Rangkaian Hotel Seri Malaysia Sdn. Bhd.	2.10	2.10	2.10	2.10	2.10
JUMLAH PELABURAN AM		832.06	832.06	832.06	832.13	832.29
PELABURAN PERBADANAN SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI (PSK)						
1.	Teras Dara Konsortium Sdn. Bhd.	0.38	0.38	-	-	-
2.	SAWIRA Sdn. Bhd.	2.87	2.87	-	-	-
3.	Pascorp Paper Industries Bhd.	10.06	10.06	-	-	-
4.	YTL Corporation Berhad	12.50	12.50	-	-	-
5.	Sentoria Group Berhad	16.10	16.10	-	-	-
6.	CIMB Bank	10.00	-	-	-	-
JUMLAH PELABURAN PSK		51.91	41.91	-	-	-
JUMLAH KESELURUHAN		883.97	873.97	832.06	832.13	832.29

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.2.2. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri menerima dividen sejumlah RM3.81 juta berbanding RM11.07 juta pada tahun 2015, iaitu menurun sejumlah RM7.26 juta atau 65.6%. Penurunan ini disebabkan FGVH telah mengisytiharkan dividen yang rendah pada tahun 2016.

4.8.3. Hutang Awam

4.8.3.1. Hutang Awam Kerajaan Negeri terdiri daripada hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan dan Institusi Kewangan. Kerajaan Negeri dari semasa ke semasa menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan untuk membiayai projek pembangunan. Kedudukan Hutang Awam Kerajaan Negeri pada akhir tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.36**.

JADUAL 4.36
HUTANG AWAM KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	TUJUAN PINJAMAN	BAKI PINJAMAN TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Kerajaan Persekutuan					
1.	Projek Bekalan Air	2,096.90	2,161.14	64.24	3.1
2.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	285.52	285.52	0.00	0.0
3.	Projek Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri	124.72	124.72	0.00	0.0
4.	Projek Pelbagai	412.82	405.50	-7.32	-1.8
Institusi Kewangan (Pelaburan)		281.00	220.00	-61.00	-21.7
JUMLAH		3,200.96	3,196.88	-4.08	-0.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.8.3.2. Pada tahun 2016, baki Hutang Awam Kerajaan Negeri menurun sejumlah RM4.08 juta atau 0.1% menjadi RM3,196.88 juta berbanding RM3,200.96 juta pada tahun 2015. Penurunan ini disebabkan bayaran balik yang dibuat kepada Kerajaan Persekutuan bagi Projek Pelbagai sejumlah RM7.32 juta, iaitu untuk bayaran pokok dan RM0.08 juta bagi bayaran faedah. Selain itu, Kerajaan Negeri juga telah membayar sejumlah RM61 juta bagi bayaran pokok dan RM17.04 juta bagi bayaran faedah pinjaman kepada institusi kewangan berkaitan pembelian saham Felda Global Ventures Holding Berhad.

4.8.3.3. Pada akhir tahun 2016, baki Hutang Awam Kerajaan Negeri dengan Kerajaan Persekutuan adalah berjumlah RM2,976.88 juta. Pengesahan baki Hutang Awam Kerajaan Negeri dengan Kerajaan Persekutuan pada 31 Disember 2016 menunjukkan perbezaan baki sejumlah RM4.70 juta. Perbezaan ini disebabkan perubahan kadar tukaran mata wang asing berjumlah RM5,698 bagi Projek Pemulihan dan Peningkatan Sistem Bekalan Air dan Projek Pelbagai iaitu Projek Ladang Hutan Kompensatori Kedua berjumlah RM31,156 tidak diambil kira oleh Kerajaan Negeri serta pembayaran balik pinjaman untuk Membiayai Keperluan bagi Menangani Kedudukan Kewangan Negeri Pahang yang dibuat oleh Kerajaan Negeri

dalam tempoh Akaun Kena Bayar berjumlah RM4,666,667 masih belum dibuat pelarasan oleh Kerajaan Persekutuan.

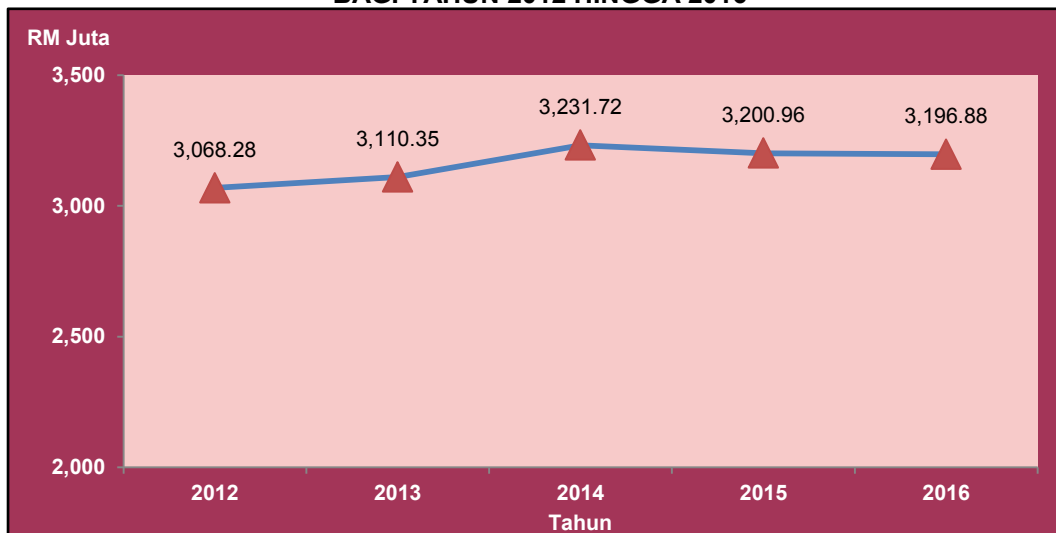
4.8.3.4. Kedudukan baki Hutang Awam Kerajaan Negeri bagi tempoh lima (5) tahun iaitu tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.37** dan **Carta 4.9**.

JADUAL 4.37
BAKI HUTANG AWAM KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	TUJUAN PINJAMAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Kerajaan Persekutuan						
1.	Projek Bekalan Air	1,817.84	1,890.43	2,004.99	2,096.90	2,161.14
2.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	285.52	285.52	285.52	285.52	285.52
3.	Projek Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri	131.01	127.58	127.58	124.72	124.72
4.	Projek Pelbagai	333.13	306.04	312.85	412.82	405.50
Institusi Kewangan (Pelaburan)		500.78	500.78	500.78	281.00	220.00
JUMLAH		3,068.28	3,110.35	3,231.72	3,200.96	3,196.88

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.9
KEDUDUKAN BAKI HUTANG AWAM KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.3.5. Kedudukan tunggakan bayaran balik Hutang Awam Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.38**. Baki tunggakan bayaran balik Hutang Awam Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan meningkat setiap tahun menjadi RM1,083.61 juta pada tahun 2016.

JADUAL 4.38
TUNGGAKAN BAYARAN BALIK HUTANG AWAM KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	TUJUAN PINJAMAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Projek Bekalan Air	477.02	568.06	658.80	752.90	855.49
2.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	28.53	42.79	61.40	80.00	98.60
3.	Projek Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri	23.97	28.91	38.80	43.35	53.24
4.	Projek Pelbagai	13.97	14.26	31.18	53.60	76.28
JUMLAH		543.49	654.02	790.18	929.85	1,083.61

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.9. NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN

Nota kepada Penyata Kewangan adalah sebahagian daripada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang. Ia memberi penerangan dan maklumat terperinci mengenai jumlah yang ditunjukkan dalam Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan maklumat tambahan lain seperti Akaun Belum Terima, peristiwa yang berlaku selepas tarikh Penyata Kedudukan Kewangan dan angka perbandingan.

4.9.1. Akaun Belum Terima

4.9.1.1. Arahan Perbendaharaan 89A, menghendaki setiap Pegawai Pengawal menghantar penyata mengenai apa-apa hasil yang sepatutnya diterima pada 31 Disember kepada Akauntan Negeri dan satu (1) salinan kepada Jabatan Audit Negara. Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 3 Tahun 2008, juga menjelaskan dasar dan tatacara Akaun Belum Terima di mana tunggakan hasil adalah sebahagian daripadanya. Selain itu, Surat Arahan bagi Penutupan Akaun Kerajaan Negeri Pahang Tahun 2016 telah menetapkan kewajipan untuk mengemukakan Penyata Akaun Belum Terima. Akaun Belum Terima Kerajaan Negeri Pahang meningkat sejumlah RM2.31 juta atau 3.2% menjadi RM74.22 juta pada tahun 2016 berbanding RM71.91 juta pada tahun 2015. Lima (5) Jabatan yang mempunyai Akaun Belum Terima tertinggi adalah seperti di **Jadual 4.39**.

JADUAL 4.39
LIMA JABATAN YANG MENUNJUKKAN AKAUN BELUM TERIMA TERTINGGI
PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Daerah dan Tanah Kuantan	28.55	30.32	1.77	6.2
2.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan	9.40	9.30	-0.1	-1.1
3.	Pejabat Daerah dan Tanah Bentong	5.88	6.26	0.38	6.5
4.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	5.14	4.99	-0.15	-2.9
5.	Pejabat Daerah dan Tanah Temerloh	3.79	4.08	0.29	7.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

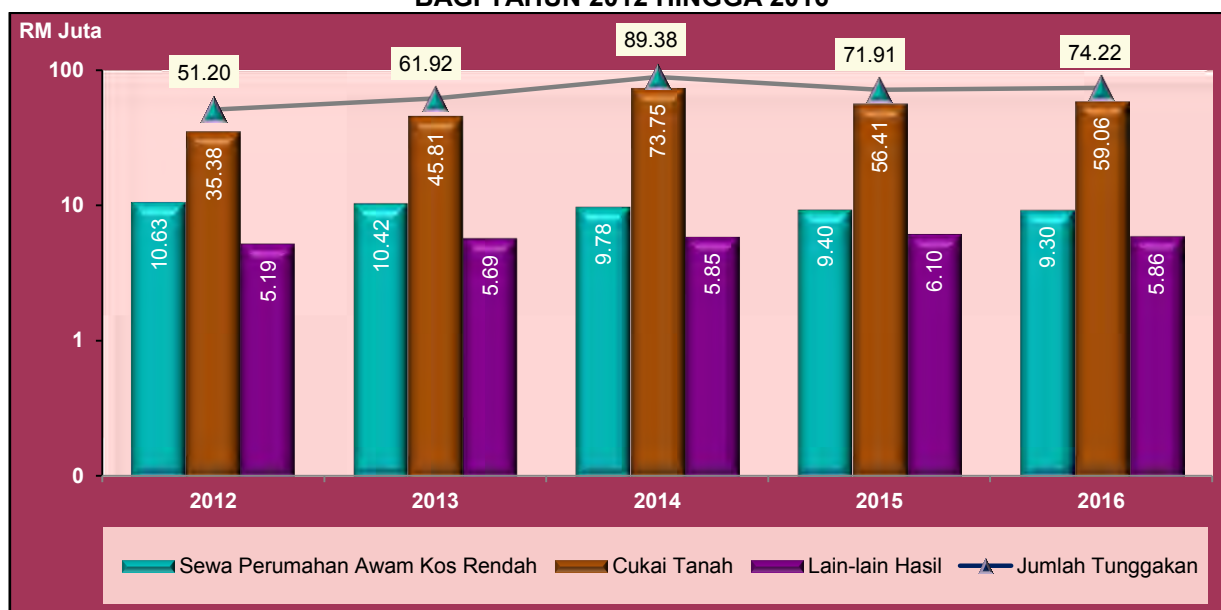
4.9.1.2. Kedudukan Akaun Belum Terima Kerajaan Negeri Pahang bagi tempoh lima (5) tahun iaitu tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan peningkatan pada tahun 2013 dan 2014, menurun pada tahun 2015 dan meningkat semula pada tahun 2016 seperti di **Jadual 4.40** dan **Carta 4.10**.

JADUAL 4.40
KEDUDUKAN AKAUN BELUM TERIMA KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Sewa Perumahan Awam Kos Rendah	10.63	10.42	9.78	9.40	9.30
2.	Cukai Tanah	35.38	45.81	73.75	56.41	59.06
3.	Lain-lain Hasil	5.19	5.69	5.85	6.10	5.86
JUMLAH		51.20	61.92	89.38	71.91	74.22

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.10
TREND AKAUN BELUM TERIMA KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.9.1.3. Tunggakan cukai tanah merupakan 79.6% daripada jumlah keseluruhan Akaun Belum Terima Kerajaan Negeri pada tahun 2016. Pejabat Daerah dan Tanah Kuantan mencatatkan peningkatan tunggakan yang tertinggi iaitu sejumlah RM1.77 juta atau 6.2% menjadi RM30.26 juta berbanding RM28.49 juta pada tahun 2015. Pejabat Daerah dan Tanah Rompin mencatatkan penurunan sejumlah RM0.46 juta atau 12.6% menjadi RM3.18 juta berbanding RM3.64 juta pada tahun 2015. Tunggakan cukai tanah mengikut Jabatan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.41**.

JADUAL 4.41
TUNGGAKAN CUKAI TANAH KERAJAAN NEGERI MENGIKUT JABATAN
PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Daerah dan Tanah Kuantan	28.49	30.26	1.77	6.2
2.	Pejabat Daerah dan Tanah Bentong	5.82	6.22	0.40	6.9
3.	Pejabat Daerah dan Tanah Temerloh	3.77	4.06	0.29	7.7
4.	Pejabat Daerah dan Tanah Rompin	3.64	3.18	-0.46	-12.6
5.	Pejabat Daerah dan Tanah Maran	2.83	2.91	0.08	2.8
6.	Pejabat Daerah dan Tanah Jerantut	2.83	3.50	0.67	23.7
7.	Pejabat Daerah dan Tanah Raub	2.71	2.72	0.01	0.4
8.	Pejabat Daerah dan Tanah Pekan	2.29	1.93	-0.36	-15.7
9.	Pejabat Daerah dan Tanah Bera	2.45	2.56	0.11	4.5
10.	Pejabat Daerah dan Tanah Lipis	1.46	1.52	0.06	4.1
11.	Pejabat Daerah dan Tanah Cameron Highlands	0.12	0.20	0.08	66.7
JUMLAH		56.41	59.06	2.65	4.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.10. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

4.10.1. Kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Pahang pada tahun 2016 adalah **tidak memuaskan**.

- Baki Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM172.67 juta pada akhir tahun 2016 iaitu menurun sejumlah RM91.47 juta daripada RM264.14 juta pada tahun 2015.
- Baki terkumpul Akaun Hasil Disatukan menunjukkan peningkatan defisit sejumlah RM74.60 juta atau 98.6% menjadikan baki defisit terkumpul berjumlah RM150.25 juta pada tahun 2016 berbanding RM75.65 juta pada tahun 2015.
- Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada tahun 2016 mencatat penurunan sejumlah RM212.38 juta atau 23.5% menjadi RM689.67 juta berbanding RM902.05 juta pada tahun 2015.
- Pelaburan telah menurun RM7.43 juta menjadi RM954.61 juta.
- Kutipan hasil menurun sejumlah RM158.26 juta atau 20.5%.
- Tunggakan bayaran balik Pinjaman Boleh Dituntut Agensi Negeri meningkat sejumlah RM12.80 juta atau 8.2%.

4.10.2. Untuk menambah baik prestasi kewangan, Kerajaan Negeri disyorkan mengambil langkah-langkah berikut:

- Usaha meningkatkan kutipan hasil negeri perlu diberi perhatian supaya sumber pendapatan yang diperoleh berterusan dan dapat menampung perbelanjaan mengurus dan tanggungan semasa.
- Kerajaan Negeri meneruskan amalan perbelanjaan berhemat, berusaha mengutip tunggakan hasil dan bayaran balik pinjaman berjumlah RM242.85 juta bagi memperkukuhkan kedudukan kewangan Kerajaan Negeri.

BAHAGIAN III
RANCANGAN PEMBANGUNAN
KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

5. PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN RMKe-11

5.1. Rancangan Malaysia Ke Sebelas (RMKe-11) Negeri Pahang untuk tempoh lima (5) tahun bermula pada tahun 2016 hingga 2020. Rancangan ini digubal bagi menjelaskan strategi, program dan projek yang akan diperkenalkan dan dilaksanakan untuk memenuhi objektif pembangunan Negeri Pahang bagi mencapai pembangunan mampan dengan jaminan bahawa rakyatnya dapat menikmati urus tadbir yang baik dan kualiti hidup yang tinggi. Ia adalah signifikan ke arah menggerakkan Negeri Pahang mencapai status negeri maju pada tahun 2020.

5.1.1. PENCAPAIAN PERBELANJAAN PEMBANGUNAN RMKe-11 TAHUN 2016

Bagi menjayakan RMKe-11, siling peruntukan yang telah diluluskan oleh Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM2,029.74 juta dan diagihkan kepada 11 Jabatan/Pejabat seperti di **Jadual 5.1**. Jabatan yang menerima siling peruntukan tertinggi adalah Jabatan Kerja Raya Negeri yang berjumlah RM464.22 juta atau 22.9% daripada jumlah keseluruhan.

JADUAL 5.1
SILING PERUNTUKAN YANG DILULUSKAN DI BAWAH RMKe-11

BIL.	JABATAN/PEJABAT	SILING PERUNTUKAN RMKe-11 (RM Juta)	PERATUS (%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan	303.95	15.0
2.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	69.30	3.4
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	464.22	22.9
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	43.66	2.2
5.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar	114.77	5.7
6.	Jabatan Pertanian Negeri	79.55	3.9
7.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	121.50	6.0
8.	Jabatan Agama Islam Negeri	364.60	18.0
9.	Pejabat Pembangunan Persekutuan Negeri	105.75	5.2
10.	Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	23.00	1.1
11.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Projek Bekalan Air)	339.44	16.7
JUMLAH		2,029.74	100.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2016

5.1.2. PRESTASI PERBELANJAAN PEMBANGUNAN RMKe-11 TAHUN 2016

Pada tahun 2016, peruntukan yang diluluskan untuk melaksanakan projek di bawah RMKe-11 adalah berjumlah RM184.27 juta atau 9.1% daripada siling peruntukan. Jumlah perbelanjaan yang telah dibelanjakan daripada peruntukan yang diluluskan adalah berjumlah RM181.61 juta atau 98.6%. Pencapaian perbelanjaan pembangunan di bawah RMKe-11 bagi 11 Jabatan/Pejabat pada 31 Disember 2016 adalah seperti di **Jadual 5.2**.

JADUAL 5.2
PENCAPAIAN PERBELANJAAN PEMBANGUNAN DI BAWAH RMKe-11
BAGI TAHUN 2016

BIL.	JABATAN/PEJABAT	PERUNTUKAN YANG DILULUSKAN (RM Juta)	PERBELANJAAN (RM Juta)	PENCAPAIAN (%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan	17.52	17.05	97.3
2.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	2.90	2.79	96.2
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	17.52	17.26	98.5
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	3.00	2.94	98.0
5.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar	1.30	1.30	100.0
6.	Jabatan Pertanian Negeri	10.00	9.99	99.9
7.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	4.00	3.98	99.5
8.	Jabatan Agama Islam Negeri	12.89	11.65	90.4
9.	Pejabat Pembangunan Persekutuan Negeri	22.45	22.40	99.8
10.	Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	2.69	2.30	85.5
11.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Projek Bekalan Air)	90.00	89.95	99.9
JUMLAH		184.27	181.61	98.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2016 dan Bahagian Perancang Ekonomi Negeri

5.1.3. PRESTASI PELAKSANAAN PROJEK RMKe-11 TAHUN 2016

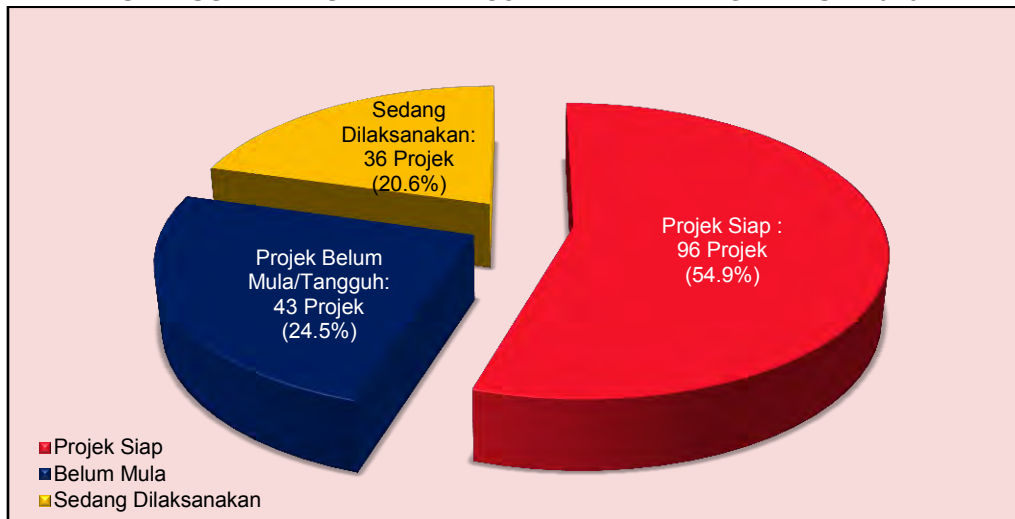
5.1.3.1. Pada tahun 2016 sebanyak 175 projek telah dirancang untuk dilaksanakan oleh 11 Jabatan/Pejabat. Sehingga akhir tahun 2016, sebanyak 96 projek atau 54.9% telah siap sepenuhnya manakala 36 projek atau 20.6% sedang dilaksanakan. Sebanyak 43 projek atau 24.5% lagi masih belum mula/tangguh. Prestasi pelaksanaan projek sehingga akhir tahun 2016 adalah seperti di **Jadual 5.3** dan di **Carta 5.1**.

**JADUAL 5.3
PRESTASI PELAKSANAAN PROJEK RMKe-11 BAGI TAHUN 2016**

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BILANGAN PROJEK DIRANCANG	PROJEK SIAP	PROJEK SEDANG DILAKSANAKAN	PROJEK BELUM MULA/TANGGUH
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan	46	21	8	17
2.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri	5	2	2	1
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	16	8	3	5
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	27	23	0	4
5.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	1	1	0	0
6.	Jabatan Pertanian Negeri	26	22	1	3
7.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	18	9	5	4
8.	Jabatan Agama Islam Negeri	15	4	4	7
9.	Pejabat Pembangunan Persekutuan Negeri	3	3	0	0
10.	Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	4	1	2	1
11.	Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri (Projek Bekalan Air)	14	2	11	1
JUMLAH		175	96	36	43

Sumber: Bahagian Perancang Ekonomi Negeri

**CARTA 5.1
STATUS PELAKSANAAN PROJEK RMKE-11 BAGI TAHUN 2016**

Sumber: Bahagian Perancang Ekonomi Negeri

5.1.3.2. Pada tahun 2016 hanya dua (2) Jabatan yang berjaya menyiapkan semua projek yang dirancang iaitu Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri dan Pejabat Pembangunan Persekutuan Negeri. Manakala, 36 projek lagi masih dalam pelaksanaan yang melibatkan lapan (8) Jabatan/Pejabat. Sebanyak 43 projek masih belum dimulakan dan antara projek yang belum dimulakan adalah seperti di **Jadual 5.4**. Sebab utama projek-projek tersebut belum dimulakan ialah kerana peruntukan tidak diterima pada tahun 2016.

JADUAL 5.4
ANTARA PROJEK RMKe-11 BAGI TAHUN 2016 YANG BELUM MULA

BIL.	NAMA PROJEK	KOS (RM Juta)
P10 – Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri		
1.	Hakisan Pantai Sepat, Kuantan	0.40
2.	Rancangan Pemulihan Paya Terbiar di Paya Selendang, Bera	0.20
3.	Rancangan Naik Taraf Skim Pengairan Paya Sepat, Kuantan	0.20
P29 – Jabatan Kehakiman Syariah Negeri		
1.	Rumah Kwarters Baru Hakim Syarie Mahkamah Tinggi Syariah (MTS) Kuantan	0.69

Sumber: Bahagian Perancang Ekonomi Negeri

5.2. RUMUSAN

Pada keseluruhannya, pencapaian perbelanjaan pembangunan RMKe-11 tahun 2016 adalah baik kerana sejumlah RM181.61 juta iaitu 98.6% daripada peruntukan yang diluluskan telah dibelanjakan. Pelaksanaan projek adalah memuaskan kerana sebanyak 96 projek atau 54.9% telah berjaya disiapkan daripada 175 projek yang dirancang, 36 projek atau 20.6% sedang dalam pelaksanaan dan 43 projek atau 24.5% masih belum mula/tangguh.

BAHAGIAN IV
PENYERAHAN, PENGESAHAN,
PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN
DAN PRESTASI KEWANGAN
AGENSI NEGERI

BAHAGIAN IV

PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

6. PENDAHULUAN

Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap penyata kewangan agensi negeri iaitu Badan Berkanun Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Agama Islam. Objektif pengauditan adalah untuk memberi pendapat terhadap penyata kewangan agensi negeri sama ada penyata tersebut menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

6.1. PENGAUDITAN PENYATA KEWANGAN

Selaras dengan Seksyen 5(c) Akta Audit 1957, Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap penyata kewangan agensi negeri untuk memastikan segala akaun serta rekod kewangan diselenggara dengan teratur dan kemas kini. Sehingga akhir tahun 2016, Ketua Audit Negara bertanggungjawab melaksanakan pengauditan terhadap sembilan (9) Badan Berkanun Negeri, 11 Pihak Berkuasa Tempatan dan satu (1) Majlis Agama Islam. Daripada jumlah tersebut, penyata kewangan bagi satu (1) Badan Berkanun Negeri dan Majlis Agama Islam diaudit terus oleh Jabatan Audit Negara. Sebanyak lapan (8) penyata kewangan Badan Berkanun Negeri dan 11 penyata kewangan Pihak Berkuasa Tempatan telah diaudit oleh Firma Audit Swasta. Pelantikan Firma Audit Swasta ini adalah selaras dengan peruntukan di bawah Seksyen 7(3), Akta Audit 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik pihak yang berkebolehan untuk menjalankan pengauditan bagi pihak beliau. Kerja pengauditan yang dilaksanakan oleh Firma Audit Swasta sentiasa dipantau oleh Jabatan Audit Negara melalui penyediaan Memorandum Perancangan Audit, lawatan dan perbincangan antara pihak Firma Audit Swasta dengan pegawai Jabatan Audit Negara serta penyediaan Borang Semakan yang perlu disertakan bersama Laporan Akhir yang dihantar kepada Jabatan Audit Negara.

6.2. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

6.2.1. Penyerahan penyata kewangan bagi Badan Berkanun Negeri adalah tertakluk di bawah Enakmen agensi berkaitan dan bagi Majlis Ugama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang pula, termaktub di bawah Enakmen Pentadbiran Undang-Undang Islam 1991. Bagi Pihak Berkuasa Tempatan, Seksyen 60(2) Akta Kerajaan Tempatan 1976 (Akta 171) menghendaki penyata kewangan disediakan

dengan seberapa segera apabila tamat tempoh kewangan bagi tahun tersebut untuk membolehkan Ketua Audit Negara mengesahkan penyata kewangan pada atau sebelum akhir bulan Oktober tahun berikutnya. Bagaimanapun, Surat Pekeliling Setiausaha Kerajaan Pahang Bilangan 12 Tahun 2008 telah menetapkan bahawa semua agensi negeri perlu mengemukakan penyata kewangan bagi sesuatu tahun kewangan kepada Ketua Audit Negara tidak lewat daripada 30 April tahun kewangan berikutnya.

6.2.2. Sehingga 30 Jun 2017, kesemua 21 agensi telah mengemukakan penyata kewangan tahun 2016 untuk diaudit. Sebanyak 18 agensi telah mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan iaitu sebelum atau pada 30 April 2017. Selain itu, sebanyak tiga (3) agensi telah mengemukakan penyata kewangan selepas tempoh ditetapkan dengan kelulusan Setiausaha Kerajaan Negeri Pahang iaitu Majlis Daerah Lipis, Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang dan Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang. Kedudukan penyerahan penyata kewangan agensi negeri tahun 2016 sehingga 30 Jun 2017 adalah seperti di **Jadual 6.1**.

JADUAL 6.1
KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN AGENSI NEGERI
TAHUN 2016 SEHINGGA 30 JUN 2017

BIL.	AGENSI NEGERI	TARIKH TERIMA
BADAN BERKANUN NEGERI		
1.	Lembaga Pembangunan Tioman	05.04.2017
2.	Majlis Ugama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang	26.04.2017
3.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	28.04.2017
4.	Majlis Sukan Pahang	28.04.2017
5.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	28.04.2017
6.	Lembaga Muzium Negeri Pahang	28.04.2017
7.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	28.04.2017
8.	Yayasan Pahang	28.04.2017
9.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	02.05.2017
10.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	31.05.2017
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
1.	Majlis Perbandaran Kuantan	26.04.2017
2.	Majlis Daerah Cameron Highlands	27.04.2017
3.	Majlis Daerah Raub	28.04.2017
4.	Majlis Perbandaran Temerloh	28.04.2017
5.	Majlis Daerah Jerantut	28.04.2017
6.	Majlis Perbandaran Bentong	28.04.2017
7.	Majlis Daerah Maran	28.04.2017
8.	Majlis Daerah Pekan	28.04.2017
9.	Majlis Daerah Rompin	28.04.2017
10.	Majlis Daerah Bera	28.04.2017
11.	Majlis Daerah Lipis	02.05.2017

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2016

6.3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN

6.3.1. Pengauditan terhadap penyata kewangan agensi negeri dijalankan untuk memberi pendapat sama ada penyata kewangan agensi menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Pendapat Audit yang dikeluarkan terhadap penyata kewangan adalah dijelaskan melalui jenis Laporan Ketua Audit Negara yang dikeluarkan sama ada Tanpa Teguran, Tanpa Teguran dengan *Emphasis of Matters*, Berteguran, Bertentangan atau Penafian. Kesemua 21 penyata kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 telah diaudit dan diperakukan. Sebanyak 20 penyata kewangan telah diberi Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran dan satu (1) agensi memperoleh Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran dengan *Emphasis of Matters* iaitu Majlis Perbandaran Kuantan (MPK).

6.3.2. Majlis Perbandaran Kuantan diberikan Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran dengan *Emphasis of Matters* disebabkan angka imbalan dalam bank operasi MPK sejumlah RM0.37 juta tidak dapat dikenal pasti. Selain itu, berlaku perbezaan antara baki liabiliti Sumbangan Amanah MARRIS dengan baki bank MARRIS sejumlah RM2.49 juta yang memberi gambaran bahawa MPK telah menggunakan peruntukan MARRIS bagi perbelanjaan lain.

6.4. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Perkara 107(2) Perlembagaan Persekutuan, memperuntukkan supaya Laporan Audit mengenai penyata kewangan yang telah disahkan hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Sehingga 30 Jun 2017, semua penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 bagi Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Pahang. Bagaimanapun, tiada peruntukan undang-undang menghendaki penyata kewangan Majlis Agama Islam untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri.

6.5. PRESTASI KEWANGAN

Analisis prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan yang merangkumi prestasi menyeluruh bagi penggunaan geran pembangunan dan operasi dilaporkan seperti berikut:

6.5.1. Analisis Kedudukan Kewangan Badan Berkanun Negeri

6.5.1.1. Sehingga 30 Jun 2017, Jabatan Audit Negara telah membuat pengesahan dan mengeluarkan Laporan Ketua Audit Negara terhadap penyata kewangan bagi tahun 2015 untuk kesemua sembilan (9) Badan Berkanun Negeri di

Pahang. Manakala penyata kewangan tahun 2016 masih dalam proses pengauditan.

6.5.1.2. Analisis prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri adalah berdasarkan sembilan (9) penyata kewangan Badan Berkanun Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 yang diterima sehingga 30 Jun 2017. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan pada tahun 2016 bagi Badan Berkanun Negeri didapati adalah baik berbanding tahun 2015. Pada 31 Disember 2016, surplus pendapatan terkumpul dan jumlah aset meningkat sejumlah RM195.73 juta atau 13.9% berbanding tahun sebelumnya. Aset semasa bersih bagi tahun 2016 telah meningkat sejumlah RM70.03 juta atau 31.3% dan surplus pendapatan semasa mencatatkan peningkatan sejumlah RM180.95 juta atau 1,230.9% berbanding tahun 2015. Prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri bagi tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 6.2**.

JADUAL 6.2
PRESTASI KEWANGAN BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2016
BERBANDING 2015

BIL.	PERKARA	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	PERUBAHAN	
				(RM Juta)	(%)
1.	Surplus Pendapatan Berkumpul	1,405.34	1,601.07	195.73	13.9
2.	Surplus Jumlah Aset	1,409.91	1,605.64	195.73	13.9
3.	Aset Semasa Bersih	223.42	293.45	70.03	31.3
4.	Surplus Pendapatan Semasa	14.70	195.65	180.95	1,230.9

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2015 dan 2016

6.5.1.3. Pada tahun 2016, enam (6) Badan Berkanun Negeri mencatatkan surplus manakala tiga (3) yang lain mencatatkan defisit bagi tahun semasa. Yayasan Pahang memperoleh surplus tertinggi berjumlah RM127.25 juta disebabkan peningkatan dalam jualan konsesi pembalakan dan sewa pajak. Sebanyak tiga (3) Badan Berkanun Negeri mencatatkan liabiliti semasa bersih iaitu Yayasan Pahang sejumlah RM81.02 juta, Lembaga Muzium Negeri Pahang sejumlah RM0.78 juta dan Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang sejumlah RM0.15 juta. Butiran terperinci prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah seperti di **Jadual 6.3**.

JADUAL 6.3
PRESTASI KEWANGAN BADAN BERKANUN NEGERI
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

BIL.	AGENSI NEGERI	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016			LEMBARAN IMBANGAN PADA 31 DISEMBER 2016		
		PENDAPATAN (RM Juta)	PERBELANJAAN (RM Juta)	SURPLUS/ DEFISIT (RM Juta)	ASET SEMASA (RM Juta)	LIABILITI SEMASA (RM Juta)	ASET/ (LIABILITI) SEMASA BERSIH (RM Juta)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	59.66	74.04	-14.38	347.54	185.16	162.38
2.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	325.53	243.58	81.95	312.72	115.81	196.91
3.	Yayasan Pahang	236.68	109.43	127.25	120.02	201.04	-81.02
4.	Lembaga Muzium Negeri Pahang	6.84	6.65	0.19	0.29	1.07	-0.78
5.	Lembaga Pembangunan Tioman	3.33	3.39	-0.06	3.57	3.13	0.44
6.	Majlis Sukan Pahang	8.35	8.10	0.25	12.54	0.13	12.41
7.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	7.25	7.07	0.18	3.90	0.93	2.97
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	10.41	10.11	0.30	0.17	0.32	-0.15
9.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	1.63	1.66	-0.03	0.45	0.16	0.29
JUMLAH		659.68	464.03	195.65	801.20	507.75	293.45

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2016

6.5.2. Analisis Aset

6.5.2.1. Aset Badan Berkanun Negeri merupakan aset semasa dan aset bukan semasa yang terdiri daripada komponen utama seperti hartanah, loji dan peralatan, aset biologi, pelaburan, penghutang, simpanan tetap dan tunai. Pada akhir tahun 2016, jumlah aset yang dimiliki oleh sembilan (9) Badan Berkanun Negeri adalah bernilai RM2,705.80 juta berbanding RM2,648.11 juta pada tahun 2015 iaitu peningkatan sejumlah RM57.69 juta atau 2.2%. Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang mencatatkan peningkatan aset yang ketara pada tahun 2016 berbanding tahun 2015 iaitu sejumlah RM80.51 juta atau 6.6%. Jumlah aset BBN bagi tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 6.4**.

JADUAL 6.4
JUMLAH ASET BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	AGENSI NEGERI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	689.52	683.48	-6.04	-0.9
2.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	1,223.40	1,303.91	80.51	6.6
3.	Yayasan Pahang	642.07	625.00	-17.07	-2.7
4.	Lembaga Muzium Negeri Pahang	16.95	17.44	0.49	2.9
5.	Lembaga Pembangunan Tioman	4.21	3.77	-0.44	-10.5
6.	Majlis Sukan Pahang	13.45	13.61	0.16	1.2
7.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	23.31	23.18	-0.13	-0.6
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	34.59	34.82	0.23	0.7
9.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	0.61	0.59	-0.02	-3.3
JUMLAH		2,648.11	2,705.80	57.69	2.2

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2015 dan 2016

6.5.2.2. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah aset semasa bersih meningkat sejumlah RM70.03 juta atau 31.3%, iaitu daripada RM223.42 juta pada tahun 2015 kepada RM293.45 juta pada tahun 2016. Enam (6) Badan Berkanun Negeri mencatatkan aset semasa bersih manakala tiga (3) yang lain mencatatkan liabiliti semasa bersih. Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang mencatatkan aset semasa bersih tertinggi pada tahun 2016 berjumlah RM196.91 juta disebabkan peningkatan dalam jumlah penghutang. Kedudukan aset semasa bersih bagi tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 6.5**.

JADUAL 6.5
KEDUDUKAN ASET/(LIABILITI) SEMASA BERSIH
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	AGENSI NEGERI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	266.72	162.38	-104.34	-39.1
2.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	147.56	196.91	49.35	33.4
3.	Yayasan Pahang	-205.51	-81.02	124.49	60.6
4.	Lembaga Muzium Negeri Pahang	-1.04	-0.78	0.26	25.0
5.	Lembaga Pembangunan Tioman	0.44	0.44	0.00	0.0
6.	Majlis Sukan Pahang	12.10	12.41	0.31	2.6
7.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	3.74	2.97	-0.77	-20.6
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	-0.89	-0.15	0.74	83.1
9.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	0.30	0.29	-0.01	-3.3
JUMLAH		223.42	293.45	70.03	31.3

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2015 dan 2016

6.5.3. Analisis Pelaburan

Pada akhir tahun 2016, jumlah pelaburan bersih bagi tiga (3) Badan Berkanun Negeri ialah RM975.65 juta. Pelaburan ini terdiri daripada pelaburan dalam syarikat subsidiari, syarikat bersekutu, pelaburan saham tersiar harga, saham tidak tersiar harga dan pelaburan lain. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah pelaburan telah meningkat sejumlah RM26.76 juta, iaitu daripada RM948.89 juta pada tahun 2015 kepada RM975.65 juta pada tahun 2016 seperti di **Jadual 6.6**.

JADUAL 6.6
ANALISIS PELABURAN BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	AGENSI NEGERI	SYARIKAT SUBSIDIARI (RM Juta)		SYARIKAT BERSEKUTU (RM Juta)		LAIN-LAIN (RM Juta)		JUMLAH (RM Juta)	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	139.63	146.14	-	-	49.17	48.92	188.80	195.06
2.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	82.08	86.17	169.93	150.57	362.06	402.58	614.07	639.32
3.	Yayasan Pahang	128.23	134.93	0.43	0.43	17.36	5.91	146.02	141.27
JUMLAH		349.94	367.24	170.36	151.00	428.59	457.41	948.89	975.65

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2015 dan 2016

6.5.4. Analisis Liabiliti

Liabiliti terdiri daripada tanggungan semasa dan jangka panjang dengan komponen utama seperti pinjaman, pemiutang, deposit dan pendahuluan. Pada akhir tahun 2016, jumlah liabiliti bagi sembilan (9) Badan Berkanun Negeri menurun daripada RM1,238.20 juta pada tahun 2015 kepada RM1,100.16 juta pada tahun 2016. Dua (2) Badan Berkanun Negeri mencatatkan peningkatan liabiliti iaitu Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang berjumlah RM8.33 juta dan Perbadanan Stadium Darul Makmur berjumlah RM0.01 juta. Analisis Audit mendapati Yayasan Pahang mencatatkan penurunan liabiliti yang ketara iaitu sejumlah RM144.32 juta atau 38.3% disebabkan penurunan dalam pendahuluan hasil jualan balak. Kedudukan liabiliti Badan Berkanun Negeri bagi tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 6.7**.

JADUAL 6.7
KEDUDUKAN LIABILITI BADAN BERKANUN NEGERI
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	AGENSI NEGERI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	518.92	527.25	8.33	1.6
2.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	281.24	280.17	-1.07	-0.4
3.	Yayasan Pahang	377.22	232.90	-144.32	-38.3
4.	Lembaga Muzium Negeri Pahang	9.54	9.38	-0.16	-1.7
5.	Lembaga Pembangunan Tioman	3.50	3.13	-0.37	-10.6
6.	Majlis Sukan Pahang	0.22	0.13	-0.09	-40.9
7.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	12.88	12.57	-0.31	-2.4
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	34.54	34.48	-0.06	-0.2
9.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	0.14	0.15	0.01	7.1
JUMLAH		1,238.20	1,100.16	-138.04	-11.1

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2015 dan 2016

6.5.5. Analisis Nisbah

6.5.5.1. Nisbah semasa digunakan untuk menentukan sejauh mana agensi mampu membayar hutang jangka pendek sekiranya aset semasa dicairkan. Pada umumnya, semakin tinggi nisbah semakin baik kecairan sesebuah agensi. Analisis Audit mendapati nisbah semasa bagi Yayasan Pahang, Lembaga Muzium Negeri Pahang dan Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang adalah kurang daripada satu (1) disebabkan liabiliti semasa yang tinggi dicatatkan bagi ketiga-tiga Badan Berkanun Negeri tersebut. Bagaimanapun, sebahagian besar daripada liabiliti semasa Yayasan Pahang dan Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang adalah terimaan terdahulu yang merupakan tanggungan sementara sebelum diambil kira sebagai pendapatan. Nisbah semasa bagi Lembaga Muzium Negeri Pahang adalah kurang memuaskan disebabkan jumlah pemiutang yang tinggi. Ini menunjukkan Lembaga Muzium Negeri Pahang tidak mampu untuk memenuhi tanggungan jangka pendek.

6.5.5.2. Nisbah hutang mengukur peratus dana yang dibiayai oleh sumber selain ekuiti. Ia juga digunakan untuk mengukur kemampuan agensi memenuhi obligasi kepada pemiutang. Analisis Audit mendapati nisbah hutang bagi kesemua Badan Berkanun Negeri adalah memuaskan kerana kurang daripada 100%. Nisbah hutang yang dicatatkan oleh Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang ialah pada 99% disebabkan sebahagian besar liabiliti adalah pendapatan tertunda iaitu dalam bentuk bantuan yang diterima daripada Kerajaan bagi melaksanakan projek pembangunan. Ia dinyatakan sebagai tanggungan jangka panjang dan direalisasikan sebagai pendapatan mengikut tempoh yang ditetapkan. Lembaga Pembangunan Tioman pula mencatatkan nisbah hutang pada kadar 83% disebabkan oleh penurunan ketara dalam wang tunai dan baki di bank serta

terimaan terakru. **Jadual 6.8** menunjukkan analisis nisbah Badan Berkanun Negeri bagi tahun 2016.

JADUAL 6.8
ANALISIS NISBAH BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2016

BIL.	AGENSI NEGERI	NISBAH SEMASA	MODAL KERJA (RM Juta)	NISBAH HUTANG (%)
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	1.88	162.38	77.1
2.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	2.70	196.91	21.5
3.	Yayasan Pahang	0.60	-81.02	37.3
4.	Lembaga Muzium Negeri Pahang	0.27	-0.78	53.8
5.	Lembaga Pembangunan Tioman	1.14	0.44	83.0
6.	Majlis Sukan Pahang	96.46	12.41	1.0
7.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	4.19	2.97	54.2
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	0.53	-0.15	99.0
9.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	2.81	0.29	25.4

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2016

6.5.6. Prestasi Syarikat Subsidiari dan Syarikat Bersekutu Badan Berkanun Negeri

6.5.6.1. Analisis Pelaburan Dalam Syarikat Subsidiari dan Syarikat Bersekutu

Pada tahun 2016, Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang (PKNP) melabur sejumlah RM146.14 juta dalam 10 syarikat, Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang (PKPP) melabur sejumlah RM236.74 juta dalam 11 syarikat dan Yayasan Pahang (YP) melabur sejumlah RM135.36 juta dalam tujuh (7) syarikat. Analisis pelaburan pada kos dalam syarikat subsidiari dan syarikat bersekutu oleh Badan Berkanun Negeri adalah seperti di **Jadual 6.9**.

JADUAL 6.9
ANALISIS PELABURAN PADA KOS DALAM SYARIKAT SUBSIDIARI dan SYARIKAT BERSEKUTU PADA 31 DISEMBER 2016

PERKARA	PKNP	PKPP	YP	JUMLAH
Syarikat Subsidiari (100%)	5	5	5	15
Syarikat Subsidiari (>50%)	1	1	-	2
Syarikat Bersekutu (<50%)	4	5	2	11
JUMLAH SYARIKAT	10	11	7	28
PELABURAN (RM Juta)	146.14	236.74	135.36	518.24

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2016

6.5.6.2. Status Syarikat Subsidiari

Analisis Audit mendapati tiga (3) Badan Berkanun Negeri telah melabur dalam 17 syarikat subsidiari iaitu 15 syarikat subsidiari berstatus aktif dan dua (2) syarikat subsidiari berstatus dormant. Bilangan syarikat subsidiari yang aktif dan dormant adalah seperti di **Jadual 6.10**.

JADUAL 6.10
BILANGAN SYARIKAT SUBSIDIARI YANG AKTIF dan DORMAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	AGENSI NEGERI	BILANGAN SYARIKAT SUBSIDIARI (EKUITI LEBIH DARIPADA 50%)		
		STATUS AKTIF	STATUS DORMAN	JUMLAH SYARIKAT
1.	PKNP	6	-	6
2.	PKPP	4	2	6
3.	YP	5	-	5
JUMLAH		15	2	17

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2016

6.5.6.3. Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Syarikat Subsidiari

Berdasarkan kepada 17 penyata kewangan syarikat subsidiari milik tiga (3) Badan Berkanun Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 yang dikemukakan mendapati, sebanyak 15 syarikat subsidiari yang aktif dan dua (2) dorman telah mendapat keuntungan bersih terkumpul berjumlah RM811.26 juta. Analisis Audit mendapati 11 syarikat subsidiari bagi tiga (3) Badan Berkanun Negeri telah menunjukkan keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM832.04 juta. Antara syarikat subsidiari yang mencatat keuntungan terkumpul yang tertinggi ialah LKPP Corporation Sdn. Bhd. sejumlah RM608.15 juta dan YP Plantation Holdings Sdn. Bhd. sejumlah RM183.54 juta. Dari segi kerugian terkumpul, analisis Audit mendapati enam (6) syarikat subsidiari bagi tiga (3) Badan Berkanun Negeri telah menunjukkan kerugian terkumpul secara keseluruhan yang berjumlah RM20.78 juta. Antara syarikat subsidiari yang mencatat kerugian terkumpul yang tertinggi ialah KYP Education Sdn. Bhd. berjumlah RM14.24 juta. Analisis keuntungan terkumpul dan kerugian terkumpul syarikat subsidiari Badan Berkanun Negeri bagi tahun kewangan 2016 adalah seperti di **Jadual 6.11**.

JADUAL 6.11
ANALISIS KEUNTUNGAN/KERUGIAN TERKUMPUL SYARIKAT SUBSIDIARI
BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN KEWANGAN 2016

BIL.	AGENSI NEGERI	KEUNTUNGAN TERKUMPUL		KERUGIAN TERKUMPUL		KEUNTUNGAN BERSIH TERKUMPUL (RM Juta)
		BIL. SYARIKAT	(RM Juta)	BIL. SYARIKAT	(RM Juta)	
1.	PKNP	4	23.64	2	3.55	20.09
2.	PKPP	5	616.47	1	0.01	616.46
3.	YP	2	191.93	3	17.22	174.71
JUMLAH		11	832.04	6	20.78	811.26

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2016

6.5.7. Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan

6.5.7.1. Sehingga 30 Jun 2017, penyata kewangan 11 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) bagi tahun 2016 sedang diaudit. Berdasarkan penyata kewangan tahun 2016 yang dikemukakan, secara keseluruhannya PBT telah mencatatkan *surplus* semasa berjumlah RM4.11 juta dengan enam (6) PBT memperoleh surplus dan lima (5) PBT

mencatatkan defisit. Manakala aset semasa bersih yang dicatatkan PBT adalah berjumlah RM73.31 juta. Prestasi kewangan PBT bagi tahun 2016 adalah seperti di **Jadual 6.12**.

JADUAL 6.12
PRESTASI KEWANGAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016			LEMBARAN IMBANGAN PADA 31 DISEMBER 2016		
		PENDAPATAN (RM Juta)	PERBELANJAAN (RM Juta)	SURPLUS/ DEFISIT (RM Juta)	ASET SEMASA (RM Juta)	LIABILITI SEMASA (RM Juta)	ASET/ (LIABILITI) SEMASA BERSIH (RM Juta)
1.	Majlis Perbandaran Bentong	33.56	30.79	2.77	42.98	3.07	39.91
2.	Majlis Perbandaran Kuantan	123.14	122.49	0.65	32.98	53.34	-20.36
3.	Majlis Perbandaran Temerloh	28.75	33.14	-4.39	26.41	19.67	6.74
4.	Majlis Daerah Bera	13.92	12.36	1.56	15.19	6.59	8.60
5.	Majlis Daerah Cameron Highlands	15.98	13.51	2.47	22.07	5.99	16.08
6.	Majlis Daerah Jerantut	12.71	13.40	-0.69	3.91	4.49	-0.58
7.	Majlis Daerah Lipis	15.05	16.29	-1.24	4.52	5.32	-0.80
8.	Majlis Daerah Maran	9.82	10.20	-0.38	8.07	10.95	-2.88
9.	Majlis Daerah Pekan	17.18	16.41	0.77	23.03	12.09	10.94
10.	Majlis Daerah Raub	15.76	16.09	-0.33	7.82	1.95	5.87
11.	Majlis Daerah Rompin	17.72	14.80	2.92	32.11	22.32	9.79
JUMLAH		303.59	299.48	4.11	219.09	145.78	73.31

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2016

6.5.7.2. Surplus/Defisit

Prestasi kewangan PBT mencatatkan penurunan surplus berjumlah RM47.85 juta pada tahun 2015 kepada surplus berjumlah RM4.11 juta pada tahun 2016 iaitu penurunan sejumlah RM43.74 juta. Satu (1) PBT mencatatkan peningkatan surplus iaitu Majlis Daerah Bera dan satu (1) PBT lagi mencatatkan penurunan defisit iaitu Majlis Daerah Maran. Sembilan (9) PBT yang lain mencatatkan penurunan surplus berbanding tahun sebelumnya. Analisis surplus/defisit juga mendapati sebanyak lima (5) PBT telah mencatatkan defisit pada tahun 2016 berbanding hanya satu (1) pada tahun 2015. Perbandingan surplus dan defisit bagi PBT adalah seperti di **Jadual 6.13**.

JADUAL 6.13
KEDUDUKAN SURPLUS/DEFISIT PIHAK BERKUASA TEMPATAN
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 SURPLUS/DEFISIT (RM Juta)	2016 SURPLUS/DEFISIT (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Perbandaran Bentong	3.91	2.77	-1.14	-29.2
2.	Majlis Perbandaran Kuantan	2.87	0.65	-2.22	-77.4
3.	Majlis Perbandaran Temerloh	6.44	-4.39	-10.83	-168.2
4.	Majlis Daerah Bera	1.04	1.56	0.52	50.0
5.	Majlis Daerah Cameron Highlands	3.12	2.47	-0.65	-20.8
6.	Majlis Daerah Jerantut	0.52	-0.69	-1.21	-232.7
7.	Majlis Daerah Lipis	3.20	-1.24	-4.44	-138.8
8.	Majlis Daerah Maran	-0.58	-0.38	0.20	34.5
9.	Majlis Daerah Pekan	1.73	0.77	-0.96	-55.5
10.	Majlis Daerah Raub	0.73	-0.33	-1.06	-145.2
11.	Majlis Daerah Rompin	24.87	2.92	-21.95	-88.3
JUMLAH		47.85	4.11	-43.74	-91.4

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2015 dan 2016

6.5.7.3. Aset Semasa Bersih

Pada tahun 2016, aset semasa bersih bagi kesemua PBT mencatatkan penurunan sejumlah RM9.76 juta atau 11.7% berbanding tahun 2015. Terdapat tiga (3) PBT yang mencatatkan peningkatan dalam aset semasa bersih dan empat (4) PBT mencatatkan penurunan dalam aset semasa bersih. Baki empat (4) PBT lagi mencatatkan peningkatan dalam liabiliti semasa bersih pada tahun 2016 berbanding tahun sebelumnya iaitu Majlis Perbandaran Kuantan, Majlis Daerah Jerantut, Majlis Daerah Lipis dan Majlis Daerah Maran. Punca utama peningkatan dalam liabiliti semasa bersih tersebut adalah disebabkan peningkatan dalam pemiutang perkhidmatan pelupusan sisa pepejal. Majlis Perbandaran Kuantan mencatatkan perubahan yang ketara iaitu peningkatan liabiliti semasa bersih sejumlah RM8.74 juta atau 75.2% pada tahun 2016 berbanding tahun sebelumnya. Peningkatan ini adalah disebabkan peningkatan dalam pemiutang perkhidmatan pelupusan sisa pepejal dan pinjaman daripada Kerajaan bagi pembinaan bangunan baharu Majlis. Kedudukan aset semasa bersih PBT adalah seperti di **Jadual 6.14**.

JADUAL 6.14
KEDUDUKAN ASET/(LIABILITI) SEMASA BERSIH PIHAK BERKUASA TEMPATAN
BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 ASET/(LIABILITI) SEMASA BERSIH (RM Juta)	2016 ASET/(LIABILITI) SEMASA BERSIH (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Perbandaran Bentong	34.39	39.91	5.52	16.1
2.	Majlis Perbandaran Kuantan	-11.62	-20.36	-8.74	-75.2
3.	Majlis Perbandaran Temerloh	10.63	6.74	-3.89	-36.6
4.	Majlis Daerah Bera	10.14	8.60	-1.54	-15.2
5.	Majlis Daerah Cameron Highlands	19.70	16.08	-3.62	-18.4
6.	Majlis Daerah Jerantut	-0.48	-0.58	-0.10	-20.8
7.	Majlis Daerah Lipis	-0.03	-0.80	-0.77	-2,566.7
8.	Majlis Daerah Maran	-2.53	-2.88	-0.35	-13.8
9.	Majlis Daerah Pekan	10.12	10.94	0.82	8.1
10.	Majlis Daerah Raub	6.17	5.87	-0.30	-4.9
11.	Majlis Daerah Rompin	6.58	9.79	3.21	48.8
JUMLAH		83.07	73.31	-9.76	-11.7

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2015 dan 2016

6.5.7.4. Tunggakan Hasil Cukai Taksiran

- a. Cukai taksiran adalah cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976 (Akta 171). Cukai taksiran merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Harta pegangan yang dikenakan cukai taksiran adalah bangunan kediaman, bangunan perniagaan, bangunan industri, bangunan bukan milik Kerajaan dan lain-lain manakala caruman bantu kadar merupakan cukai tahunan yang dikenakan ke atas bangunan milik Kerajaan. Pada tahun 2016, sejumlah RM131.32 juta hasil cukai taksiran telah dikutip oleh PBT di Negeri Pahang. Kutipan ini meningkat sejumlah RM6.84 juta atau 5.5% berbanding kutipan hasil cukai taksiran pada tahun 2015. Jumlah hasil cukai taksiran yang dikutip bagi tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 6.15**.

JADUAL 6.15
KUTIPAN HASIL CUKAI TAKSIRAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Perbandaran Bentong	16.09	16.30	0.21	1.3
2.	Majlis Perbandaran Kuantan	60.37	63.63	3.26	5.4
3.	Majlis Perbandaran Temerloh	14.54	15.39	0.85	5.8
4.	Majlis Daerah Bera	3.78	4.22	0.44	11.6
5.	Majlis Daerah Cameron Highlands	5.51	5.99	0.48	8.7
6.	Majlis Daerah Jerantut	4.73	5.14	0.41	8.7
7.	Majlis Daerah Lipis	3.12	3.25	0.13	4.2
8.	Majlis Daerah Maran	2.04	2.00	-0.04	-2.0
9.	Majlis Daerah Pekan	5.66	6.26	0.60	10.6
10.	Majlis Daerah Raub	5.04	5.56	0.52	10.3
11.	Majlis Daerah Rompin	3.60	3.58	-0.02	-0.6
JUMLAH		124.48	131.32	6.84	5.5

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2015 dan 2016

- b. Secara keseluruhannya, tunggakan hasil cukai taksiran pada tahun 2016 adalah berjumlah RM56.15 juta, iaitu peningkatan sejumlah RM3.10 juta berbanding tahun sebelumnya. Analisis terhadap tunggakan hasil cukai taksiran mendapati lima (5) PBT mencatatkan penurunan dalam tunggakan hasil cukai taksiran manakala enam (6) PBT yang lain mencatatkan peningkatan. Majlis Daerah Cameron Highlands mencatatkan penurunan dalam tunggakan hasil cukai taksiran yang tertinggi iaitu sebanyak 40.2% berbanding tahun sebelumnya. Majlis Daerah Bera pula mencatatkan peningkatan dalam tunggakan hasil cukai taksiran yang tertinggi iaitu sebanyak 25.5% berbanding tahun 2015. Kedudukan tunggakan hasil cukai taksiran bagi tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 6.16**.

JADUAL 6.16
TUNGGAKAN HASIL CUKAI TAKSIRAN BAGI TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Perbandaran Bentong	9.20	9.73	0.53	5.8
2.	Majlis Perbandaran Kuantan	17.95	20.94	2.99	16.7
3.	Majlis Perbandaran Temerloh	9.76	9.21	-0.55	-5.6
4.	Majlis Daerah Bera	1.49	1.87	0.38	25.5
5.	Majlis Daerah Cameron Highlands	1.17	0.70	-0.47	-40.2
6.	Majlis Daerah Jerantut	1.35	1.19	-0.16	-11.9
7.	Majlis Daerah Lipis	1.61	1.83	0.22	13.7
8.	Majlis Daerah Maran	1.71	1.93	0.22	12.9
9.	Majlis Daerah Pekan	3.07	2.65	-0.42	-13.7
10.	Majlis Daerah Raub	3.20	3.17	-0.03	-0.9
11.	Majlis Daerah Rompin	2.54	2.93	0.39	15.4
JUMLAH		53.05	56.15	3.10	5.8

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2015 dan 2016

6.5.7.5. Tunggakan Cukai Taksiran Berbanding Pendapatan

Berdasarkan penyata kewangan tahun 2016, jumlah pendapatan yang direkodkan oleh kesemua PBT adalah berjumlah RM303.59 juta manakala tunggakan cukai taksiran pula berjumlah RM56.15 juta iaitu 18.5% daripada jumlah keseluruhan pendapatan. Peningkatan tunggakan cukai taksiran perlu diambil perhatian serius untuk mengukuhkan lagi kedudukan kewangan Pihak Berkuasa Tempatan yang berkenaan. Analisis tunggakan cukai taksiran berbanding pendapatan bagi tahun 2016 adalah seperti di **Jadual 6.17**.

JADUAL 6.17
TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN
BERBANDING JUMLAH PENDAPATAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN (RM Juta)	PENDAPATAN (RM Juta)	TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN BERBANDING PENDAPATAN (%)
1.	Majlis Perbandaran Bentong	9.73	33.56	29.0
2.	Majlis Perbandaran Kuantan	20.94	123.14	17.0
3.	Majlis Perbandaran Temerloh	9.21	28.75	32.0
4.	Majlis Daerah Bera	1.87	13.92	13.4
5.	Majlis Daerah Cameron Highlands	0.70	15.98	4.4
6.	Majlis Daerah Jerantut	1.19	12.71	9.4
7.	Majlis Daerah Lipis	1.83	15.05	12.2
8.	Majlis Daerah Maran	1.93	9.82	19.7
9.	Majlis Daerah Pekan	2.65	17.18	15.4
10.	Majlis Daerah Raub	3.17	15.76	20.1
11.	Majlis Daerah Rompin	2.93	17.72	16.5
Jumlah		56.15	303.59	18.5

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2016

6.6. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

6.6.1. Sehingga 30 Jun 2017, kedudukan penyerahan penyata kewangan agensi negeri adalah baik.

- Kesemua 21 agensi telah mengemukakan penyata kewangan tahun 2016 untuk diaudit. Daripada 21 agensi tersebut, 18 agensi telah mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan manakala tiga (3) agensi selepas tempoh tersebut.
- Semua penyata kewangan tahun 2015 telah disahkan di Dewan Undangan Negeri Pahang di mana 20 penyata kewangan telah diberi Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran dan satu agensi memperoleh Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran dengan *Emphasis of Matters* iaitu Majlis Perbandaran Kuantan.

6.6.2. Prestasi kewangan sembilan (9) Badan Berkanun Negeri bagi tahun 2016 adalah baik manakala bagi 11 Pihak Berkuasa Tempatan adalah kurang memuaskan seperti berikut:

- Surplus pendapatan terkumpul bagi tahun 2016 meningkat sejumlah RM195.73 juta atau 13.9% berbanding tahun 2015.
- Surplus pendapatan semasa bagi tahun 2016 meningkat sejumlah RM180.95 juta atau 1,230.9% berbanding tahun 2015.
- Aset semasa bersih bagi tahun 2016 meningkat sejumlah RM70.03 juta atau 31.3% berbanding tahun 2015.
- Jumlah aset bagi tahun 2016 meningkat sejumlah RM 195.73 juta atau 13.9% berbanding tahun 2015.
- Sebelas syarikat subsidiari mencatatkan keuntungan terkumpul sejumlah RM832.04 juta manakala enam (6) syarikat subsidiari mencatatkan kerugian terkumpul sejumlah RM20.78 juta bagi tahun 2016.
- Surplus bagi tahun 2016 untuk 11 PBT menurun sejumlah RM43.74 juta atau 91.4% berbanding tahun 2015.
- Aset semasa bersih bagi tahun 2016 menurun sejumlah RM9.76 juta atau 11.7% berbanding tahun 2015.
- Kutipan hasil cukai taksiran bagi tahun 2016 meningkat sejumlah RM6.84 juta atau 5.5% berbanding tahun 2015.
- Tunggakan hasil cukai taksiran bagi tahun 2016 meningkat sejumlah RM3.10 juta atau 5.8% berbanding tahun 2015.

6.6.3. Bagi meningkatkan lagi tahap penyediaan penyata kewangan dan kedudukan prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan, adalah disyorkan tindakan penambahbaikan seperti berikut diambil:

- Mematuhi piawaian dan garis panduan perakaunan yang dikeluarkan. Dokumen sokongan hendaklah disediakan dengan sewajarnya bagi menyokong angka di penyata kewangan.
- Pihak Berkuasa Tempatan perlu mengambil tindakan proaktif dan meningkatkan usaha untuk mengutip tunggakan cukai taksiran bagi memastikan kedudukan kewangan PBT bertambah baik pada masa akan datang.

BAHAGIAN V
PEMBENTANGAN
LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
DAN MESYUARAT JAWATANKUASA
KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

BAHAGIAN V

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

7. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI DAN AKTIVITI JABATAN/AGENSI SERTA PENGURUSAN SYARIKAT KERAJAAN NEGERI

Perkara 107(2) Perlembagaan Persekutuan, menghendaki Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang telah diaudit dibentangkan seberapa segera di Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Pahang Tahun 2015 Siri 1 dan Siri 2 telah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri Pahang masing-masing pada 25 November 2016 dan 21 April 2017. Manakala Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang Tahun 2015 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Pahang pada 8 September 2016.

7.1. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

7.1.1 Bagi tempoh 1 Mei 2016 hingga 30 April 2017, Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Pahang (Jawatankuasa) telah selesai membincangkan Laporan Ketua Audit mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Tahun 2014 Siri 2 dan Siri 3. Bagi membincangkan perkara tersebut, dua (2) mesyuarat telah diadakan dan masing-masing tiga (3) Pegawai Pengawal bagi Jabatan/Agensi Negeri yang berkenaan telah dipanggil memberi penjelasan kepada pihak Jawatankuasa. Perkara yang dibincangkan oleh Jawatankuasa semasa mesyuarat tersebut dan Jabatan/Agensi yang terlibat adalah seperti di **Jadual 7.1**.

JADUAL 7.1
MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI
TERHADAP LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA TAHUN 2014
BAGI TEMPOH 1 MEI 2016 HINGGA 30 APRIL 2017

TARIKH	JABATAN/AGENSI	PERKARA
27.02.2017	MESYUARAT SIASATAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA TAHUN 2014 SIRI 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Majlis Perbandaran Kuantan Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri Pahang Bahagian Perumahan Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Pahang 	Pengurusan Perumahan Rakyat
27.02.2017	MESYUARAT SIASATAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA TAHUN 2014 SIRI 3	
	<ul style="list-style-type: none"> Pejabat Daerah dan Tanah Maran Pejabat Daerah dan Tanah Rompin 	Pengurusan Pembermilikan Tanah
	<ul style="list-style-type: none"> Majlis Ugama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang 	Pengurusan Pelaburan Kerajaan Dalam Industri Perhotelan dan Rumah Rehat
	<ul style="list-style-type: none"> Majlis Ugama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang 	Pengurusan Hartanah Wakaf
	<ul style="list-style-type: none"> Majlis Ugama Islam dan Adat Resam Melayu Pahang 	Pengurusan Syarikat Subsidiari Hospital Pakar PRKMUIP Sdn. Bhd.

Sumber: Jabatan Audit Negara

7.1.2 Jawatankuasa juga perlu memastikan Pegawai Pengawal Jabatan/ Agensi Negeri mengambil tindakan yang sewajarnya terhadap syor yang telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri selaras dengan peranan Jawatankuasa untuk memastikan wujudnya Akauntabiliti Awam.

PENUTUP

PENUTUP

Pada umumnya, tahap penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Agensi Negeri bagi tahun 2016 adalah baik. Kedudukan kewangan Kerajaan Negeri pada 31 Disember 2016 adalah tidak memuaskan berbanding tahun 2015. Prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan masing-masing berada pada tahap yang baik. Manakala, pelaksanaan projek adalah memuaskan kerana peratus projek siap adalah 54.9%. Prestasi kewangan Kerajaan Negeri masih boleh dimantapkan lagi dan disyorkan tindakan penambahbaikan seperti berikut:

- a. Kerajaan Negeri disarankan meneruskan usaha mengamalkan perbelanjaan secara berhemat, mengurangkan tunggakan hasil/ Pinjaman Boleh Dituntut dan bayaran balik pinjaman/hutang lain mengikut jadual supaya kedudukan kewangan Kerajaan Negeri berada dalam keadaan yang lebih kukuh. Projek pembangunan hendaklah dirancang dan dilaksanakan dengan cekap dan berkesan bagi meningkatkan kemakmuran negeri dan kesejahteraan rakyat.
- b. Ketua Jabatan/Ketua Agensi perlu mempertingkatkan penglibatan secara *hands on* dalam urusan kewangan.
- c. Ketua Jabatan/Ketua Agensi perlu mewujudkan sistem *check and balance*, mengadakan pemantauan berterusan, *spot check* dan penilaian secara berkala terhadap kerja yang dilaksanakan oleh pegawai termasuk memberi latihan untuk meningkatkan kemahiran dan keupayaan pegawai.
- d. Jabatan/agensi perlu mempertingkatkan keberkesanan fungsi Unit Audit Dalam (UAD). Antaranya memastikan anggota UAD mendapat latihan dan bimbingan yang secukupnya, menyediakan perancangan audit tahunan supaya pengauditan dapat dilaksanakan mengikut keutamaan, membuat penilaian secara objektif dan bebas bukan sahaja berkaitan dengan aspek kawalan dalaman malahan pengurusan risiko dan tadbir urus organisasi, melaporkan penemuan yang signifikan serta mengesyorkan cadangan yang memberi impak kepada organisasi.

JABATAN AUDIT NEGARA
Putrajaya

11 Oktober 2017

LAMPIRAN

**LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI PAHANG
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 telah diaudit atas arahan saya sefaras dengan Akta Audit 1957. Pihak pengurusan Kerajaan Negeri adalah bertanggungjawab terhadap Penyata Kewangan ini dan tanggungjawab saya adalah mengaudit dan memberi pendapat terhadap Penyata Kewangan tersebut. Pengauditan telah dilaksanakan dengan berpandukan piawaian pengauditan yang diluluskan.

Pada pendapat saya, Penyata Kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Pahang pada 31 Disember 2016; hasil operasi serta aliran tunai bagi tahun tersebut berdasarkan piawaian perakaunan yang diluluskan. Rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

(TAN SRI DR. MADINAH BINTI MOHAMAD)

Ketua Audit Negara
Malaysia.

Putrajaya

29 Mei 2017

PERNYATAAN PEGAWAI KEWANGAN NEGERI DAN AKAUNTAN NEGERI PAHANG

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang dan Nota kepada Penyata Kewangan disediakan:

- (a) mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan '*International Public Sector Accounting Standard – Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting*'; dan
- (b) dengan menyatukan maklumat kewangan daripada semua Jabatan Kerajaan Negeri Pahang

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan dan Penyata Akaun Memorandum berserta Nota kepada Penyata Kewangan menunjukkan kedudukan yang benar dan saksama pada 31 Disember 2016.

Pada masa pernyataan ini ditandatangani, mengikut sebaik-baik pengetahuan kami, tidak wujud apa-apa keadaan yang boleh menjejaskan ketepatan dan kesahihan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri 2016.

DATO' INDERA HAJI MOHAMAD ROSLAN BIN HARUN

SIMP., DSAP, DIMP, SMP.

Pegawai Kewangan Negeri Pahang Darul Makmur

22 Februari 2017

NOR AKILLAH BINTI OSMAN (C.A(M))

Akauntan Negeri Pahang Darul Makmur

24 Februari 2017

KERAJAAN NEGERI PAHANG DARUL MAKMUR
PENYATA KEWANGAN TAHUN 2016

PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN
pada 31 Disember 2016

	Nota	2016 RM	2015 RM
WANG AWAM:			
WANG TUNAI	3	50,355,151.31	134,225,715.55
PELABURAN	4	122,320,451.02	129,911,519.85
		172,675,602.33	264,137,235.40
DIPEGANG BAGI:			
KUMPULAN WANG DISATUKAN			
AKAUN HASIL DISATUKAN	5	(150,251,246.18)	(75,649,171.14)
AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	6	0.00	100,000,000.00
AKAUN AMANAH DISATUKAN	7	322,926,848.51	239,786,406.54
		172,675,602.33	264,137,235.40

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

	Nota	2016		2015	
		RM	RM	RM	RM
TERIMAAN:					
Hasil	5				
Hasil Cukai		222,231,750.19		229,952,276.99	
Hasil Bukan Cukai		265,055,816.27		416,775,026.15	
Terimaan Bukan Hasil		127,783,742.31	615,071,308.77	126,602,880.48	773,330,183.62
Pinjaman	6				
Dalam Negeri		64,240,803.97		191,557,844.00	
Luar Negeri		-	64,240,803.97	-	191,557,844.00
Terimaan Modal	7				
Jualan Aset Modal		614,818.25		1,015,317.40	
Pelbagai Terimaan Modal		26,401,830.56		26,876,504.07	
Jualan Instrumen Kewangan	4	7,591,068.83	34,607,717.64	32,771,915.97	60,663,737.44
Terimaan Lain	7				
Terimaan Amanah		13,082,054.96	13,082,054.96	71,186,069.58	71,186,069.58
Jumlah Terimaan			727,001,885.34		1,096,737,834.64
BAYARAN:					
Perbelanjaan Mengurus	5				
Emolumen		300,265,106.02		286,154,858.00	
Perkhidmatan dan Bekalan		151,976,192.02		139,471,999.77	
Aset		5,349,674.34		7,551,569.34	
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap		101,939,131.23		217,090,707.78	
Perbelanjaan Lain		1,426,288.56	560,956,392.17	4,495,735.08	654,764,869.97
Perbelanjaan Pembangunan	7				
Langsung		91,650,402.85		86,510,315.52	
Pinjaman		89,948,662.92	181,599,065.77	94,310,340.42	180,820,655.94
Perbelanjaan Modal					
Pembelian Instrumen Kewangan	4	-	-	-	-
Bayaran Balik Pinjaman	6				
Dalam Negeri		68,316,991.64		223,446,107.52	
Pengeluaran Pinjaman Kepada Agensi		-	68,316,991.64	-	223,446,107.52
Bayaran Lain	7				
Akaun Amanah		-	-	-	-
Jumlah Bayaran			810,872,449.58		1,059,031,633.43
Tambahan / (Kurangan) Wang Tunai			(83,870,564.24)		37,706,201.21
Wang Tunai Pada 1 Januari			134,225,715.55		96,519,514.34
WANG TUNAI PADA 31 DISEMBER			50,355,151.31		134,225,715.55
<i>Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.</i>					

KERAJAAN NEGERI PAHANG DARUL MAKMUR
PENYATA KEWANGAN TAHUN 2016

PENYATA PRESTASI KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

	Nota	2016		2015
		Anggaran RM	Sebenar RM	Sebenar RM
Hasil	5	728,900,000.00	615,071,308.77	773,330,183.62
<i>Tolak:</i>				
Belanja Mengurus	5	(691,266,220.00)	(629,273,383.81)	(878,210,977.49)
Lebihan/(Kurangan) Hasil		37,633,780.00	(14,202,075.04)	(104,880,793.87)
<i>Tolak:</i>				
Belanja Pembangunan	7	(94,271,989.96)	(91,650,402.85)	(86,510,315.52)
Belanja Bekalan Air	7	(90,000,020.00)	(89,948,662.92)	(94,310,340.42)
Lebihan/(Kurangan) Keseluruhan		(146,638,229.96)	(195,801,140.81)	(285,701,449.81)
Kurangan Dibiayai Oleh:				
Pinjaman Dalam Negeri	6		64,240,803.97	191,557,844.00
Pelbagai Terimaan	7		27,016,648.81	27,891,821.47
Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah	3,4,7		104,543,688.03	66,251,784.34
Jumlah Pembiayaan			195,801,140.81	285,701,449.81

Nota:

1. Belanja mengurus termasuk bayaran balik pinjaman dalam negeri
2. Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

KERAJAAN NEGERI PAHANG DARUL MAKMUR
PENYATA KEWANGAN TAHUN 2016

PENYATA AKAUN MEMORANDUM
pada 31 Disember 2016

	Nota	2016 RM	2015 RM
Memorandum Aset	8		
Pinjaman Boleh Dituntut	8a	250,351,580.60	251,929,213.45
Pelaburan	8b	832,290,196.37	832,131,266.20
Memorandum Liabiliti			
Hutang Awam	9	3,196,879,922.46	3,200,956,110.13

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016****1. DASAR DAN PRINSIP PERAKAUNAN YANG SIGNIFIKAN**

Dasar dan prinsip perakaunan diguna secara konsisten dalam penyediaan penyata kewangan kecuali dinyatakan sebaliknya.

- (a) Dasar perakaunan adalah tertakluk kepada undang-undang dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan perakaunan dan kewangan Kerajaan Negeri Pahang.
- (b) Perakaunan Kerajaan Negeri Pahang adalah berasaskan Kumpulanwang Disatukan selaras dengan:
 - i) Perkara 97 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa segala hasil diterima kecuali Zakat, Fitrah, Baitulmal atau lain-lain hasil agama Islam dan seumpamanya, dikumpulkan menjadi satu Kumpulanwang.
 - ii) Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan dan Perkara 43 Undang-undang Tubuh Kerajaan Pahang memperuntukkan bahawa tiada wang boleh dikeluarkan dari Kumpulanwang Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Dewan Undangan Negeri, kecuali untuk perbelanjaan tanggungan tertentu.
 - iii) Seksyen 7 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] memperuntukkan Kumpulanwang Disatukan dibahagi kepada Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.
- (c) Kerajaan Negeri Pahang mengamal asas perakaunan tunai ubahsuai. Semua urusan bayaran dan terimaan diakaunkan apabila bayaran dibuat dan terimaan diperolehi dengan pengubahsuaian seperti berikut:
 - i) Bayaran bagi kerja yang telah dijalankan, bekalan dan perkhidmatan yang telah diterima sehingga 31 Disember tahun kewangan semasa boleh dibayar dalam bulan Januari tahun berikutnya dan dikenakan kepada peruntukan tahun kewangan semasa.
 - ii) Terimaan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai Pejabat Perbendaharaan Negeri Pahang pada 31 Disember tahun kewangan semasa merupakan wang tunai dalam perjalanan dan diakaunkan sebagai hasil tahun kewangan semasa.
 - iii) Mengakaun urusan bukan tunai tertentu seperti pindahan peruntukan daripada Akaun Hasil Disatukan ke Akaun Amanah Disatukan, Untung Rugi Pelaburan, Hapuskira Pinjaman Amanah, Penukaran Pinjaman Kepada Ekuiti dan seumpamanya.
- (d) Entiti perakaunan terdiri daripada semua jabatan Kerajaan Negeri Pahang.
- (e) Tahun kewangan sebagaimana yang telah ditetapkan di bawah Seksyen 3 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] adalah satu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN **bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

- (f) Mata wang yang digunakan dalam penyata kewangan ini adalah Ringgit Malaysia (RM). Urusniaga yang melibatkan mata wang asing telah ditukar kepada nilai setara Ringgit Malaysia (RM) berdasarkan kadar pertukaran Bank Negara Malaysia atau Jabatan Akauntan Negara Malaysia mengikut polisi yang ditetapkan.
- (g) Penyata Kewangan disediakan mengikut asas yang sama dengan Anggaran Perbelanjaan bagi membolehkan perbandingan dilakukan.
- (h) Apabila berlaku perubahan ke atas persembahan atau klasifikasi butiran, angka perbandingan telah dinyatakan semula kecuali dinyatakan sebaliknya.

2. PERSEMBAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI PAHANG

Persembahan Penyata Kewangan dan nota yang disertakan telah dibuat penambahbaikan bagi memudahkan pemahaman dan penganalisan.

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Pahang disediakan mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan 'International Public Sector Accounting Standard (IPSAS) – Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting' mengandungi komponen berikut:

- a) Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri
- b) Laporan Akauntan Negeri
- c) Penyata Kedudukan Kewangan
- b) Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai
- c) Penyata Prestasi Kewangan
- d) Penyata Akaun Memorandum
- e) Nota Kepada Penyata Kewangan

3. WANG TUNAI

Wang Tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan.

Wang Tunai Dalam Bank terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan termasuk simpanan tetap di institusi kewangan tempoh tiga (3) bulan atau kurang.

Wang Tunai Dalam Perjalanan terdiri daripada wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai Pejabat Perbendaharaan Negeri Pahang pada akhir tahun kewangan.

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

Wang Tunai Dalam Tangan merupakan Panjar Wang Runcit yang dipegang oleh jabatan-jabatan kerajaan negeri.

Wang Tunai pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016 RM	2015 RM
Wang Tunai Dalam Bank	49,339,201.58	131,249,020.65
Wang Tunai Dalam Perjalanan	916,699.73	2,877,894.90
Wang Tunai Dalam Tangan	99,250.00	98,800.00
JUMLAH WANG TUNAI	50,355,151.31	134,225,715.55

4. PELABURAN

Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulanwang Amanah dan Pelaburan Am yang dinyatakan pada nilai buku.

Pelaburan Kumpulanwang Amanah ialah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulanwang Amanah selaras dengan Surat Ikatan Amanah (Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 1961), Arahan Amanah (Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 1961) dan juga peraturan yang berkuatkuasa.

Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulanwang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulanwang Amanah. Pelaburan Am juga termasuk urusniaga penukaran seperti pinjaman kepada aset pelaburan. Simpanan Tetap melebihi tempoh melebihi tiga (3) bulan telah dikategorikan sebagai Pelaburan.

Pelaburan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016 Nilai Buku Pelaburan Am RM	2015 Nilai Buku Pelaburan Am RM
Saham		
Tenaga Nasional Berhad	792,076.40	792,076.40
Telekom Malaysia Berhad	3,050,000.00	3,050,000.00
Malaysia Airport Berhad	2,500,000.00	10,250,000.00
Perbadanan Perkapalan Antarabangsa (M) Berhad	15,207,851.78	15,207,851.78
Amanah Saham Pahang Berhad	44,100,000.00	44,100,000.00
Global Maritime Ventures Bhd	3,000,000.00	3,000,000.00
Alam Flora Sdn. Bhd.	2,000,000.00	2,000,000.00
YTL Corporation Berhad	49,788,511.67	49,788,511.67
Malaysian Bulk Carriers Berhad	1,723,080.00	1,723,080.00
Axiata Group Berhad	158,931.17	-
Jumlah Saham	122,320,451.02	129,911,519.85

Nota: Saham Perbadanan Perkapalan Antarabangsa (M) Berhad berjumlah 10,000,000 unit yang bernilai RM15,207,851.78 dicagangkan bagi pinjaman tunai daripada Kerajaan Persekutuan.

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

5. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan mengakaun semua urusan terimaan hasil dan Perbelanjaan Mengurus Kerajaan kecuali terimaan pinjaman dan amanah.

Akaun Hasil Disatukan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016			2015	
	<i>Anggaran RM</i>	<i>Sebenar RM</i>	<i>% Anggaran</i>	<i>Sebenar RM</i>	<i>% Anggaran</i>
BAKI PADA 1 JANUARI		(75,649,171.14)		53,071,622.73	
HASIL					
Hasil Cukai	234,380,500.00	222,231,750.19	94.82	229,952,276.99	80.93
Hasil Bukan Cukai	245,907,900.00	265,055,816.27	107.79	416,775,026.15	154.34
Terimaan Bukan Hasil	248,611,600.00	127,783,742.31	51.40	126,602,880.48	38.98
Jumlah Hasil	728,900,000.00	615,071,308.77	84.38	773,330,183.62	87.98
PERBELANJAAN MENGURUS					
Emolumen	308,240,298.22	300,265,106.02	97.41	286,154,858.00	98.89
Perkhidmatan dan Bekalan	159,155,874.64	151,976,192.02	95.49	139,471,999.77	99.14
Aset	6,013,250.00	5,349,674.34	88.96	7,551,569.34	111.20
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap(*)	216,424,182.58	170,256,122.87	78.67	440,536,815.30	120.49
Perbelanjaan-perbelanjaan lain	1,432,614.56	1,426,288.56	99.56	4,495,735.08	94.39
Perbelanjaan Mengurus (sebelum pindahan)	691,266,220.00	629,273,383.81	91.03	878,210,977.49	108.80
Pindahan ke Kumpulan Wang Pembangunan	60,400,000.00	60,400,000.00	100.00	23,840,000.00	100.00
Jumlah Perbelanjaan Mengurus (selepas pindahan)	751,666,220.00	689,673,383.81	91.75	902,050,977.49	108.54
Lebihan/(Kurangan) bagi Tahun		(74,602,075.04)		(128,720,793.87)	
BAKI PADA 31 DISEMBER		(150,251,246.18)		(75,649,171.14)	

Nota: (*) - Tidak termasuk pindahan ke Kumpulan Wang Pembangunan.

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

(a) Hasil

Hasil diakaunkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil kecuali diperuntukkan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang Hasil diklasifikasikan mengikut jenis seperti berikut:

Perihal	2016				2015	
	Anggaran Asal RM	Anggaran Disemak RM	Sebenar RM	% Anggaran	Sebenar RM	% Anggaran
HASIL CUKAI						
Cukai Langsung	228,650,000.00	228,650,000.00	206,136,829.48	90.15	223,648,772.33	79.23
Cukai Tidak Langsung	5,730,500.00	5,730,500.00	16,094,920.71	280.86	6,303,504.66	340.14
Jumlah Hasil Cukai	234,380,500.00	234,380,500.00	222,231,750.19	94.82	229,952,276.99	80.93
HASIL BUKAN CUKAI						
Lesen, Bayaran Pendaftaran Dan Permit	31,452,820.00	31,452,820.00	37,682,412.56	119.81	35,327,749.54	92.41
Perkhidmatan Dan Bayaran	60,147,470.00	60,147,470.00	25,850,323.36	42.98	18,881,998.71	68.64
Perkhidmatan Perolehan Dari Jualan Barang-Barang	109,943,810.00	109,943,810.00	147,943,940.77	134.56	134,561,357.14	73.05
Sewaan	10,797,100.00	10,797,100.00	3,961,511.70	36.69	3,733,729.31	37.40
Keuntungan	29,031,000.00	29,031,000.00	43,687,951.79	150.49	214,028,440.16	2,919.98
Pembiayaan Dan Perolehan Denda Dan Hukuman	4,535,700.00	4,535,700.00	5,929,676.09	130.73	10,241,751.29	368.13
Jumlah Hasil Bukan Cukai	245,907,900.00	245,907,900.00	265,055,816.27	107.79	416,775,026.15	154.34
TERIMAAN BUKAN HASIL						
Pulangan Balik Perbelanjaan	7,511,600.00	7,511,600.00	7,262,244.46	96.68	7,548,861.33	343.94
Terimaan daripada Agensi Kerajaan	241,100,000.00	241,100,000.00	120,521,497.85	49.99	119,054,019.15	36.90
Jumlah Terimaan Bukan Hasil	248,611,600.00	248,611,600.00	127,783,742.31	51.40	126,602,880.48	38.98
JUMLAH HASIL	728,900,000.00	728,900,000.00	615,071,308.77	84.38	773,330,183.62	87.98

(b) Perbelanjaan Mengurus

Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada Perbelanjaan Tanggungan dan Perbelanjaan Bekalan. Perbelanjaan tersebut diakaunkan dalam Akaun Hasil Disatukan menurut peruntukan Perkara 98, 100, 101, 102 dan 104 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 13 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 61).

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

Perbelanjaan Tanggungan adalah perbelanjaan khusus yang diperuntukkan mengikut Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan.

Perbelanjaan Bekalan ialah perbelanjaan yang diperuntukkan mengikut Perkara 100 dan 101 Perlembagaan Persekutuan. Perbelanjaan Mengurus mengikut Maksud Perbelanjaan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Maksud Perbelanjaan	2016			
	Asal RM	Dipinda RM	Sebenar RM	% Belanjawan
PERBELANJAAN TANGGUNGAN				
T01 Peruntukan DiRaja	7,350,030.00	7,960,965.00	7,748,754.74	97.33
T02 Pej. Setiausaha Kerajaan Negeri	2,764,500.00	2,764,500.00	2,764,500.00	100.00
T03 Pej. Kewangan Negeri	117,325,000.00	117,325,000.00	78,899,464.13	67.25
T04 Pej. Suruhanjaya Perkhidmatan	511,620.00	511,620.00	435,455.75	85.11
T05 Dewan Negeri	4,523,670.00	4,523,670.00	4,307,702.89	95.23
JUMLAH PERBELANJAAN TANGGUNGAN	132,474,820.00	133,085,755.00	94,155,877.51	70.75
PERBELANJAAN BEKALAN				
B01 Pej. KDYMM Sultan	8,051,770.00	16,962,675.00	16,603,245.35	97.88
B02 Pej. Menteri Besar Dan Setiausaha	80,509,230.00	88,643,280.00	88,100,456.47	99.39
B03 Pej. Kewangan Dan Perbendaharaan	46,241,970.00	50,393,800.00	42,543,887.33	84.42
B04 Pej. Suruhanjaya Perkhidmatan Awam	742,800.00	742,800.00	678,729.95	91.37
B05 Dewan Negeri	12,462,920.00	12,462,920.00	11,344,888.45	91.03
B06 Jab. Kerja Raya Negeri	58,744,360.00	58,744,360.00	53,639,714.40	91.31
B07 Jab. Perhutanan Negeri	48,964,240.00	48,964,240.00	47,087,934.31	96.17
B08 Jab. Perkhidmatan Veterinar Negeri	10,086,460.00	10,482,450.00	10,254,131.51	97.82
B09 Jab. Pertanian Negeri	26,323,410.00	26,623,410.00	25,918,954.80	97.35
B10 Jab. Pengairan Dan Saliran Negeri	22,042,490.00	22,092,490.00	21,582,797.14	97.69
B11 Pej. Daerah Dan Tanah Bentong	5,920,990.00	5,920,990.00	5,862,079.32	99.01
B12 Pej. Daerah Dan Tanah Cameron Highlands	5,341,270.00	5,341,270.00	5,341,270.00	100.00
B13 Pej. Daerah Dan Tanah Jerantut	7,122,620.00	7,122,620.00	6,900,196.52	96.88
B14 Pej. Daerah Dan Tanah Kuantan	8,918,460.00	8,918,460.00	8,905,480.78	99.85
B15 Pej. Daerah Dan Tanah Lipis	6,904,170.00	6,904,170.00	6,564,341.38	95.08
B16 Pej. Daerah Dan Tanah Pekan	7,444,480.00	7,505,180.00	7,470,422.95	99.54
B17 Pej. Daerah Dan Tanah Raub	5,996,430.00	5,996,430.00	5,866,272.08	97.83
B18 Pej. Daerah Dan Tanah Temerloh	8,646,930.00	8,726,930.00	8,682,208.01	99.49
B19 Pej. Daerah Dan Tanah Rompin	5,954,860.00	5,954,860.00	5,716,163.27	95.99
B20 Pej. Daerah Dan Tanah Maran	6,439,730.00	6,439,730.00	6,201,894.07	96.31
B21 Pej. Daerah Dan Tanah Bera	5,279,190.00	5,279,190.00	5,264,728.46	99.73
B22 Pej. Tanah Dan Galian Negeri	9,265,880.00	9,265,880.00	8,875,028.77	95.78
B23 Jab. Mineral & Geosains Negeri	333,530.00	333,530.00	332,091.25	99.57
B24 Jab. Agama Islam Pahang	104,820,540.00	106,171,540.00	104,649,433.29	98.57
B25 Jab. Perancang Bandar Dan Desa Negeri	4,116,190.00	4,116,190.00	4,113,363.20	99.93
B26 Jab. Kebajikan Masyarakat Negeri	19,684,010.00	19,684,010.00	18,420,388.97	93.58
B28 Pej. Mufti Negeri	2,799,550.00	2,799,550.00	2,625,192.39	93.77
B29 Jab. Kehakiman Syariah Negeri	5,587,510.00	5,587,510.00	5,572,211.88	99.73
JUMLAH PERBELANJAAN BEKALAN	534,745,990.00	558,180,465.00	535,117,506.30	95.87
JUMLAH PERBELANJAAN MENGURUS (Sebelum Pindahan)	667,220,810.00	691,266,220.00	629,273,383.81	91.03
Pindahan Ke Kumpulan Wang Pembangunan	60,400,000.00	60,400,000.00	60,400,000.00	100.00
JUMLAH PERBELANJAAN MENGURUS (Selepas Pindahan)	727,620,810.00	751,666,220.00	689,673,383.81	91.75

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

Maklumat terperinci perbelanjaan mengurus dapat dirujuk di **Lampiran 1** - Penyata Perbelanjaan Mengurus bagi tahun berakhir 31 Disember 2016.

6. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

Akaun Pinjaman Disatukan dinyatakan mengikut dua (2) kategori iaitu Pinjaman dan Bantuan Luar Negeri.

Keseluruhan pinjaman Kerajaan Negeri terdiri daripada sumber Pinjaman Dalam Negeri yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan. Semua Pinjaman yang diterima pada tahun 2016 telah dipindah ke Kumpulanwang Bekalan Air serta pengeluaran pinjaman kepada Agensi Kerajaan Negeri.

Akaun Pinjaman Disatukan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016 (Debit) / Kredit RM	2015 (Debit) / Kredit RM
PINJAMAN		
Pinjaman Dalam Negeri		
Bekalan Air		
Baki pada 1 Januari	-	-
Terimaan	64,240,803.97	91,557,844.00
Bayaran *	(64,240,803.97)	(91,557,844.00)
Baki pada 31 Disember	-	-
Pelbagai		
Baki pada 1 Januari	100,000,000.00	-
Terimaan	-	100,000,000.00
Bayaran *	(100,000,000.00)	-
Baki pada 31 Disember	-	100,000,000.00
JUMLAH PINJAMAN PADA 31 DISEMBER	-	100,000,000.00

* Bayaran termasuk pindahan ke Kumpulan Wang masing-masing.

Di dalam Penyata Prestasi Kewangan, jumlah Pinjaman Kumpulanwang Bekalan Air dan pinjaman pelbagai yang diterima dalam tahun semasa sahaja yang diambilkira.

7. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan mengakaun semua terimaan dan bayaran wang amanah mengikut terma dan peraturan yang dinyatakan dalam Surat Ikatan Amanah mengikut terma dan peraturan yang dinyatakan dalam Surat Ikatan Amanah (mengikut Seksyen 10 Akta Acara Kewangan 1957 (Akta 61), Arahan Amanah (Seksyen 9 Akta Acara Kewangan (Akta 61) serta termasuklah penerimaan dan pembayaran wang deposit.

Akaun Amanah Disatukan dikategorikan Kumpulanwang Amanah Kerajaan, Kumpulanwang Amanah Awam dan Akaun Deposit.

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

Akaun Amanah Disatukan dikategorikan Kumpulanwang Amanah Kerajaan, Kumpulanwang Amanah Awam dan Akaun Deposit.

Akaun Amanah Disatukan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Baki pada 01.01.2016 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>Debit RM</i>	<i>Kredit RM</i>	<i>Baki pada 31.12.2016 (Debit)/Kredit RM</i>
Kumpulan Wang Amanah Kerajaan				
Kumpulan Wang Pembangunan	(279,324,179.40)	91,650,402.85	87,416,648.81	(283,557,933.44)
Kumpulan Wang Bekalan Air	(226,702,097.25)	89,948,662.92	64,240,803.97	(252,409,956.20)
Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	414,114,668.90	2,953,642,537.29	3,117,664,359.71	578,136,491.32
Jumlah Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	(91,911,607.75)	3,135,241,603.06	3,269,321,812.49	42,168,601.68
Kumpulan Wang Amanah Awam				
Kumpulan Wang Amanah Awam	199,003,850.93	234,815,211.05	167,635,581.23	131,824,221.11
Jumlah Kumpulan Wang Amanah Awam	199,003,850.93	234,815,211.05	167,635,581.23	131,824,221.11
Akaun Deposit				
Deposit Am	132,694,163.36	95,093,575.76	111,333,438.12	148,934,025.72
Jumlah Akaun Deposit	132,694,163.36	95,093,575.76	111,333,438.12	148,934,025.72
Jumlah Akaun Amanah Disatukan	239,786,406.54	3,465,150,389.87	3,548,290,831.84	322,926,848.51

Terimaan/Bayaran Amanah di Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai merupakan baki bersih Akaun Amanah kecuali Kumpulanwang Pembangunan, Kumpulanwang Bekalan Air dan pindahan dari Kumpulanwang Pinjaman Disatukan ke Kumpulanwang Amanah.

(a) Kumpulanwang Amanah Kerajaan

Kumpulanwang Amanah Kerajaan mengakaun terimaan dari peruntukan Kerajaan dan bayaran mengikut Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulanwang Amanah Kerajaan terdiri daripada Kumpulanwang Pembangunan, Kumpulanwang Bekalan Air dan Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan.

(i) Kumpulanwang Pembangunan mengakaun terimaan dan bayaran pembangunan mengikut Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966 [Akta 406]. Terimaan bagi kumpulanwang ini terdiri daripada pindahan daripada Akaun Hasil Disatukan, Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan.

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

Kumpulanwang Pembangunan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	2016 (Debit) / Kredit RM	2015 (Debit) / Kredit RM
<i>Baki Pada 1 Januari</i>	(279,324,179.40)	(244,545,685.35)
Terimaan		
Pindahan Dari Akaun Hasil Disatukan	60,400,000.00	23,840,000.00
Jualan Aset Modal	614,818.25	1,015,317.40
Pelbagai Terimaan	26,401,830.56	26,876,504.07
Jumlah Terimaan	87,416,648.81	51,731,821.47
Bayaran		
Perbelanjaan Pembangunan		
Langsung	(91,650,402.85)	(86,510,315.52)
Pinjaman	-	-
Jumlah Bayaran	(91,650,402.85)	(86,510,315.52)
Lebihan/(Kurangan) Bagi Tahun	(4,233,754.04)	(34,778,494.05)
Baki Pada 31 Disember	(283,557,933.44)	(279,324,179.40)

Maklumat terperinci perbelanjaan pembangunan dapat dirujuk di **Lampiran 2** - Penyata Perbelanjaan Pembangunan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016.

- (ii) Kumpulanwang Bekalan Air mengakaun terimaan dan bayaran Projek Pembangunan Bekalan Air Negeri seperti yang diperuntukkan oleh Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966 [Akta 406]. Kumpulanwang Bekalan Air pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	2016 (Debit)/Kredit RM	2015 (Debit)/Kredit RM
<i>Baki Pada 1 Januari</i>	<i>(226,702,097.25)</i>	<i>(223,949,600.83)</i>
Terimaan		
Pindahan Dari Akaun Hasil Disatukan	-	-
Pindahan Dari Akaun Pinjaman Disatukan	64,240,803.97	91,557,844.00
Jumlah Terimaan	64,240,803.97	91,557,844.00
Bayaran		
Perbelanjaan Bekalan Air		
Langsung	-	-
Pinjaman	(89,948,662.92)	(94,310,340.42)
Jumlah Bayaran	(89,948,662.92)	(94,310,340.42)
Lebihan/(Kurangan) Bagi Tahun	(25,707,858.95)	(2,752,496.42)
Baki Kumpulan Wang Bekalan Air Pada 31 Disember	(252,409,956.20)	(226,702,097.25)

Maklumat terperinci perbelanjaan bekalan air dapat dirujuk di **Lampiran 3** - Penyata Perbelanjaan Bekalan Air bagi tahun berakhir 31 Disember 2016.

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

(iii) Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan pada 31 Disember 2016 seperti berikut:

Perihal	2016 (Debit)/Kredit RM	2015 (Debit)/Kredit RM
AKAUN PENYELESAIAN		
Akaun Pelarasan Baki Tahun-Tahun Lalu	119,355.14	119,355.14
Akaun Pendahuluan Dari Kerajaan Persekutuan	266,682,250.00	193,978,917.00
Akaun Penyelesaian Bank	-	(3,814,750.00)
Akaun Penyelesaian Cek Terbatal	2,078,725.12	1,605,732.27
Akaun Penyelesaian Pembatalan EFT	978,929.82	1,182,946.58
Akaun Peruntukan Pendahuluan Jabatan	1,000,000.00	1,000,000.00
Akaun Penyelesaian Bayaran Pusaka Kecil	303,030.66	235,205.11
Akaun Kena Bayar	19,924,546.44	21,039,672.74
Akaun Pengkorporatan JBA (Pungutan)	-	35,317.60
Jumlah Akaun Penyelesaian	291,086,837.18	215,382,396.44
AKAUN PINJAMAN		
Amanah Saham Pahang	(26,794,862.36)	(27,794,862.36)
Bayaran Terlebih Emolumen	(146,010.55)	(143,861.76)
Kumpulanwang Pendahuluan Pembelian Komputer (Akaun Urusniaga)	(345,989.67)	(507,846.22)
Kumpulanwang Pendahuluan Pembelian Komputer (Akaun Peruntukan)	1,200,000.00	1,200,000.00
Lembaga Kemajuan Negeri Pahang	(37,680,593.14)	(37,680,593.14)
Lembaga Kemajuan Perusahaan Pertanian Negeri Pahang	(12,695,239.91)	(12,695,239.91)
Majlis Daerah Bera	(999,000.00)	(999,000.00)
Pendahuluan Diri Pegawai Awam - Akaun Peruntukan	200,000.00	200,000.00
Pendahuluan Gaji	(30,921.05)	(33,695.20)
Pendahuluan Kenderaan Pegawai-Pegawai Negeri (Akaun Urusniaga)	(254,212.32)	(307,614.56)
Pendahuluan Kenderaan Pegawai-Pegawai Negeri (Akaun Peruntukan)	4,000,000.00	4,000,000.00
Pendahuluan Kenderaan (ADUN) - Akaun Peruntukan	500,000.00	500,000.00
Pendahuluan Membeli Kenderaan (ADUN)	(15,976.40)	(26,557.39)
Pendahuluan Pelbagai	(6,466.01)	-
Pengangkutan Orang Dan Perbelanjaan Sara Hidup (Dalam Negeri)	171,800.00	171,800.00
Pinjaman Kepada Badan Berkanun Dan Badan Lain -	178,268,341.03	178,268,341.03
Pinjaman Perumahan DYMM Sultan Dan YTM Tengku Mahkota	648,730.00	648,730.00
Pinjaman Sukan Malaysia	(24,600,000.00)	(28,700,000.00)
Perbelanjaan Di Bawah Arahan Perbendaharaan 59	(197,550.00)	(197,550.00)
Jumlah Akaun Pinjaman	81,222,049.62	75,902,050.49
KUMPULAN WANG LUAR JANGKA		
Kumpulanwang Amanah Luar Jangka - Akaun Peruntukan	10,000,000.00	10,000,000.00
Kumpulanwang Amanah Luar Jangka- Akaun Urusniaga	-	-
Jumlah Kumpulan Wang Luar Jangka	10,000,000.00	10,000,000.00
PELBAGAI KUMPULAN WANG AMANAH KERAJAAN		
Kumpulanwang Amanah Penyelenggaraan Jalan - Jalan Negeri	133,811,384.38	99,926,643.38
Kumpulanwang Amanah Sukan Malaysia Sukma 2012	4,056,928.29	4,241,555.59
Kumpulan Wang Amanah Pemulihan Bersama	3,440,118.08	8,662,023.00
Kumpulan Wang Amanah Jawatankuasa Malapetaka Negeri Pahang*	219,844.55	-
Kumpulan Amanah Pembangunan Tanah Terbiar*	1,035,108.14	-
Kumpulan Wang Amanah Promosi Pelaburan Pahang*	3,387,531.33	-
Kumpulan Wang Amanah Taman Pertanian Jubli Perak Sultan Haji Ahmad Shah	2,288.00	-
Kumpulan Wang Pembangunan Hutan Negeri Pahang*	31,716,422.14	-
Kumpulan Wang Amanah Rancangan Kelas Pengajian Al-Quran dan Fardhu Ain (KAFA)*	1,395,431.33	-
Kumpulanwang Amanah Lot-lot Komersial Bumiputera*	12,388,188.20	-
Tabung Usahawan Pahang*	4,374,360.08	-
Jumlah Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	195,827,604.52	112,830,221.97
JUMLAH KUMPULANWANG AMANAH KERAJAAN	578,136,491.32	414,114,668.90

Nota :

*Kumpulanwang Amanah telah dipindahkan daripada Penyata Akaun Amanah Awam

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

(b) Kumpulanwang Amanah Awam

Kumpulanwang Amanah Awam terdiri daripada Amanah Khas dan Amanah Ama yang mengaakun terimaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut. Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Sumber kewangan Kumpulanwang ini adalah daripada badan-badan pertubuhan, persatuan atau orang perseorangan untuk tujuan tertentu.

Kumpulanwang Amanah Awam pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016 RM	2015 RM
KUMPULAN WANG AMANAH AWAM		
Kumpulanwang Pembangunan Hutan Negeri Pahang Darul Makmur*	-	26,401,905.70
Kumpulanwang Rancangan Kelas Pengajian Al-Quran dan Fardhu Ain*	-	1,794,758.50
Wang Amanah Promosi Pelaburan Pahang*	-	3,107,354.93
Wang Amanah Pembelian Lot-Lot Komersial Kuota Bumiputera*	-	12,319,457.80
Wang Amanah Tabung Pusingan Penjaja, Peniaga Kecil dan Petani Negeri Pahang	2,356,110.48	2,340,124.12
Wang Amanah Jawatankuasa Malapetaka Negeri Pahang*	-	33,051,086.74
Wang Amanah Pembangunan Tanah-Tanah Terbiar*	-	1,035,108.14
Akaun Amanah Perayaan Bulan Kemerdekaan	84.72	3,084.72
Akaun Amanah Kumpulan Kesenian Negeri Pahang	3,590.90	668.90
Akaun Amanah Program Khidmat Negara	-	-
Akaun Amanah ICT dan Biotek Pahang	97,860.40	220,950.90
Akaun Amanah Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung	4,794,255.03	6,080,659.72
Akaun Amanah Urusan Peperiksaan Kerajaan	51,996.56	28,028.56
Akaun Amanah Pembangunan dan Pembaikan Perumahan	1,218,651.08	1,198,651.08
Akaun Amanah Dana Khas Kerajaan Negeri Pahang	1,942,197.41	4,115,128.36
Akaun Amanah Projek Khas Pejabat Kewangan Negeri Pahang	47,346,404.49	50,904,407.03
Akaun Amanah Pelbagai Kewangan Negeri	34,905,371.35	28,509,938.63
Akaun Amanah Pengurusan Sistem Perakaunan Kerajaan Negeri	568,161.22	600,074.22
Akaun Amanah Taman Negara Pahang	1,187,179.61	1,303,438.92
Akaun Amanah Mini Zoo dan Muzium Perhilitan Pahang	4,369.51	4,369.51
Akaun Amanah Projek Penangkapan dan Pemindahan Gajah-Gajah Liar	8,573.93	8,573.93
Akaun Amanah Wang Gantirugi berkaitan dgn 'Liquidated and Ascertained	-	296,024.50
Akaun Amanah Pungutan Sewa Gerai Dan Gerai Industri Desa Daerah	209,624.86	194,004.86
Akaun Amanah Program Projek Perintis Pusat Pembangunan Keluarga Islam (PPKI) dan Pusat Pembangunan Sosial (PPS)	38,885.00	51,495.00
Akaun Amanah Bahagian Sokongan Keluarga Pahang	282,730.00	285,770.00
Akaun Amanah Kebajikan dan Kemajuan Orang Asli di Negeri Pahang	2,328,290.69	2,331,690.69
Akaun Amanah Pembasmian Kemiskinan Negeri	2,660,929.85	2,660,929.85
Akaun Amanah Bantuan Negeri Pahang	1,157,386.15	1,153,625.75
Tabung Amanah Pelancongan Daerah Cameron Highlands	-	-
Tabung Usahawan Pahang*	-	4,702,448.58
Akaun Amanah Pelbagai SUK Pahang	734,948.13	2,944,948.13
Akaun Amanah Caruman Saliran Negeri Pahang	15,620,088.74	10,060,491.16
Akaun Amanah Caruman Sumbangan Pembinaan AC/DC Lane	3,443,902.00	1,294,652.00
Akaun Amanah Bencana Negeri Pahang	3,293,754.00	-
Akaun Amanah Perbadanan Setiausaha Kerajaan	7,102,629.28	-
Akaun Amanah Desa Rimbunan Kaseh	466,245.72	-
JUMLAH KUMPULAN WANG AMANAH AWAM	131,824,221.11	199,003,850.93

Nota :

*Kumpulanwang Amanah telah dipindahkan kepada Penyata Kumpulanwang Amanah Kerajaan

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

(c) Akaun Deposit

Akaun Deposit terdiri daripada Deposit Am dan Deposit Pelarasan. Deposit Am mengaakaun wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah undang-undang atau perjanjian, dan perlu dibayar balik apabila maksud tersebut telah tercapai. Deposit Pelarasan adalah akaun sementara yang diguna sebelum bayaran dibuat atau pelarasan kepada akaun tertentu.

Akaun Deposit bagi setiap kategori Deposit pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016 (Debit)/Kredit RM	2015 (Debit)/Kredit RM
DEPOSIT AM		
Akaun Deposit Tender	4,220.00	4,460.00
Akaun Cagaran	1,485,609.75	2,192,129.75
Akaun Cagaran Kantin	2,630.00	4,270.00
Akaun Cagaran Sewa Bangunan	3,460.00	3,460.00
Akaun Deposit Jaminan Pelaksanaan	21,888,809.53	21,563,935.65
Deposit Tanah	23,300,272.95	14,491,211.42
Akaun Deposit Pajak Gadaai	25,000.00	25,000.00
Akaun Deposit Cukai Hiburan	55,130.50	54,755.50
Bon Jamin Mahkamah Syariah	72,250.00	72,350.00
Akaun Deposit Lesen Jermal	21,600.00	21,600.00
Akaun Deposit Royalti Kayu Kayan	72,415,588.99	64,428,472.55
Akaun Deposit Sewa Rumah Kos Rendah	409,418.80	397,836.08
Akaun Cagaran Bekalan Air	5,597,742.94	10,597,742.94
Akaun Rancangan Tanah Pinggir	1,348,422.10	1,395,075.68
Akaun Deposit Pawagam	109,000.00	109,000.00
Akaun Deposit Bekalan Air (Private Developer)	725,676.50	725,676.50
Akaun Deposit Wang Pemulihan Bersama	50,000.00	50,000.00
Akaun Deposit Upah Sukat & Batu Sempadan	142,154.80	159,717.30
Akaun Deposit Penganjuran Sukan	-	92,700.00
Akaun Deposit Wang Jaminan Pelepasan Bagi Kesalahan Undang-Undang	333,000.00	249,000.00
Akaun Deposit Pelbagai	10,352,533.86	10,033,909.99
Akaun Deposit Perjanjian Sewa Rumah Kerajaan	53,010.00	21,860.00
Akaun Deposit Pematuhan Syarat-Syarat Tenemen Mineral	10,500,000.00	6,000,000.00
Akaun Deposit Desa Rimbulan Kaseh	38,495.00	-
<i>Jumlah Deposit Am</i>	148,934,025.72	132,694,163.36
JUMLAH AKAUN DEPOSIT	148,934,025.72	132,694,163.36

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

8. MEMORANDUM ASET

Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan Kerajaan Negeri iaitu Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan yang dikenakan kepada perbelanjaan mengurus atau pembangunan, tetapi tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

(a) Pinjaman Boleh Dituntut

Pinjaman Boleh Dituntut adalah baki pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi Kerajaan Negeri iaitu Pihak Berkuasa Tempatan dan Badan Berkanun.

Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Baki Belum Selesai pada</i>	
	<i>2016</i> <i>RM</i>	<i>2015</i> <i>RM</i>
BADAN BERKANUN		
Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	150,290,219.89	150,290,219.89
Amanah Saham Pahang	49,994,862.36	51,494,862.36
<i>Jumlah Badan Berkanun</i>	<i>200,285,082.25</i>	<i>201,785,082.25</i>
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
Majlis Daerah Raub	185,838.21	192,295.85
Majlis Daerah Lipis	165,547.18	171,299.73
Majlis Daerah Jerantut	147,792.12	152,927.70
Majlis Daerah Bera	1,152,947.72	1,158,297.20
Majlis Daerah Rompin	164,516.18	170,232.90
Majlis Daerah Pekan	181,174.45	187,470.02
Majlis Daerah Cameron Highlands	79,185.75	116,509.35
Majlis Daerah Maran	173,480.74	179,082.45
Majlis Perbandaran Kuantan	47,816,016.00	47,816,016.00
<i>Jumlah Pihak Berkuasa Tempatan</i>	<i>50,066,498.35</i>	<i>50,144,131.20</i>
JUMLAH PINJAMAN BOLEH DITUNTUT	250,351,580.60	251,929,213.45

Maklumat terperinci Memorandum Pinjaman Boleh Dituntut dapat dirujuk di **Lampiran 4** - Penyata Akaun Memorandum Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2016.

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

(b) Pelaburan

Pelaburan adalah pegangan ekuiti dalam syarikat selain daripada yang dinyatakan di dalam Nota 4.

Pelaburan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Nilai Buku</i>	
	2016 <i>RM</i>	2015 <i>RM</i>
SYARIKAT		
Axiata Group Bhd (Terbitan Bonus)	232,130.12	73,199.95
Felda Global Ventures Holding Berhad	829,954,466.25	829,954,466.25
Rangkaian Hotel Seri Malaysia Sdn. Bhd.	2,103,600.00	2,103,600.00
JUMLAH PELABURAN	832,290,196.37	832,131,266.20

Maklumat terperinci Memorandum Pelaburan dapat dirujuk di **Lampiran 5** - Penyata Akaun Memorandum Pelaburan pada 31 Disember 2016.

9. MEMORANDUM LIABILITI

Memorandum Liabiliti menunjukkan sebahagian liabiliti Kerajaan Negeri yang terdiri dari Hutang Awam (Hutang Kerajaan Negeri Kepada Kerajaan Persekutuan dan Pinjaman dari Institusi Kewangan) yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Kerajaan Negeri telah berjaya mendapat kelulusan daripada Kerajaan Persekutuan (Kementerian Kewangan Malaysia) sepertimana diperuntukkan di bawah Perkara 111 Perlembagaan Persekutuan bagi Pinjaman dari Institusi Kewangan.

Hutang Awam pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016 <i>RM</i>	2015 <i>RM</i>
PINJAMAN		
Dalam Negeri		
(a) Kerajaan Persekutuan		
Bekalan Air	2,161,136,990.31	2,096,896,186.34
Perumahan Awam Kos Rendah	285,521,807.51	285,521,807.51
Perbadanan Kemajuan Ekonomi Negeri	124,722,320.75	124,722,320.75
Pelbagai	405,498,803.89	412,815,795.53
Jumlah	2,976,879,922.46	2,919,956,110.13
(b) Institusi Kewangan	220,000,000.00	281,000,000.00
JUMLAH HUTANG AWAM	3,196,879,922.46	3,200,956,110.13

**NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016**

10. AKAUN BELUM TERIMA

Akaun Belum Terima pada 31 Disember 2016 adalah berdasarkan rekod Jabatan dilaporkan sebagai maklumat tambahan, walaupun Kerajaan Negeri mengamalkan asas perakaunan tunai ubahsuai.

Akaun Belum Terima pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Jabatan	2016 RM	2015 RM
Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Pahang	9,295,521.47	9,400,890.48
Pejabat Kewangan Dan Perbendaharaan Negeri Pahang	231,832.81	219,900.00
Jabatan Kerja Raya Negeri Pahang	137,650.52	113,663.69
Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri Pahang	4,985,564.51	5,143,285.47
Jabatan Pertanian Negeri Pahang	4,700.43	6,061.98
Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri Pahang	27,153.43	41,838.14
Pejabat Daerah dan Tanah Bentong	6,264,651.06	5,882,039.64
Pejabat Daerah dan Tanah Cameron Highlands	211,656.79	141,408.39
Pejabat Daerah dan Tanah Jerantut	3,553,503.50	2,882,918.35
Pejabat Daerah dan Tanah Kuantan	30,315,831.34	28,551,445.29
Pejabat Daerah dan Tanah Lipis	1,573,977.45	1,538,271.81
Pejabat Daerah dan Tanah Pekan	1,953,887.34	2,318,904.47
Pejabat Daerah dan Tanah Raub	2,788,903.38	2,803,848.47
Pejabat Daerah dan Tanah Temerloh	4,077,063.20	3,787,258.75
Pejabat Daerah dan Tanah Rompin	3,261,462.77	3,733,261.86
Pejabat Daerah dan Tanah Maran	2,966,064.15	2,898,944.20
Pejabat Daerah dan Tanah Bera	2,561,550.90	2,447,933.85
Jabatan Agama Islam Negeri Pahang	-	3,056.35
Jabatan Perancangan Bandar dan Desa	5,115.20	-
Jabatan Kehakiman Syariah Pahang	-	-
JUMLAH AKAUN BELUM TERIMA	74,216,090.25	71,914,931.19

PNMB

DICETAK OLEH
PERCETAKAN NASIONAL MALAYSIA BERHAD
KUALA LUMPUR, 2017
www.printnasiona.com.my
email: cservice@printnasiona.com.my
Tel.: 03-92366895 Faks: 03-92224773

JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA

No. 15, Aras 1-5, Persiaran Perdana, Presint 2, Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan, 62518 Putrajaya.

I Tel : +603 8889 9000

I Faks : +603 8888 9721